

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

DREJTORIA E PËRGJITHSHME E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

DREJTORIA E ZHVILLIMIT TË POLITIKAVE DHE PROGRAMEVE TË ARSIMIT
PARAUNIVERSITAR

Nr. 4049 / Prot.

Tiranë, më 31.7. 2024

Lënda: Për ndjekje dhe kompetencë

AGJENCISË SË SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR ✓

Rruga "Naim Frashëri", Nr.37

Tiranë

AGJENCISË KOMBËTARE TË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

Rruga "Aleksandër Moisiu", përballë IKV-së

Tiranë

Në përgjigje të shkresës së Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar me nr. 533 prot., datë 21.06.2024, me lëndë: "Për miratimin e programeve mësimore për arsimin bazë dhe arsimin e mesëm të orientuar me drejtim artistik" regjistruar në Ministrinë e Arsimit dhe Sportit (MAS), me nr. 4049 prot., datë 25.6.2024, bashkëlidhur gjeni për njohje dhe zbatim urdhrin nr. 367, prot., datë 18.07.2024, "Për miratimin e programeve mësimore të kurrikulës artistike, të klasave të caktuara me drejtim artistik në arsimin bazë dhe programeve mësimore të arsimit të mesëm të lartë të orientuar me drejtim artistik".

Duke ju falënderuar,

SEKRETAR I PËRGJITHSHËM

Erzen Gola

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

KURRIKULA ARTISTIKE

Programet e degës: ART FIGURATIV

Për klasat: X-XI-XII

Tiranë, 2024

I. HYRJE

Arti figurativ ka për qëllim të ndihmojë nxënësit të zhvillojnë aftësitë krijuese, komunikuese, vlerësuese dhe të kuptojnë mjedisin që i rrethon, përmes krijimtarisë në art, ndihmon në formimin e një identiteti personal e të vetëbesimit, si dhe në krijimin e vetëdijes kulturore dhe ndjeshmërisë artistike. Nxënësit kanë mundësi të përfshihen në procesin krijues, duke zbuluar mundësi të shumta të kombinimit të materialeve me gjuhën vizuale, për të komunikuar mendimin e tyre për një audiencë të caktuar. Në këtë degë, ata mësojnë të zhvillojnë aftësitë e tyre artistike në specialitete të ndryshme dhe të zhvillojnë ndjesitë e tyre estetike nëpërmjet krijimit dhe vlerësimit jo vetëm të punëve të tyre apo edhe të shokëve/shoqeve, por edhe të veprave të artit, të fakteve dhe imazheve të marra nga historia dhe trashëgimia kulturore e së tashmes dhe e së shkuarës. Arti figurativ komunikon nëpërmjet gjuhës së simboleve, përmes të cilave nxënësit mësojnë të identifikojnë vlera estetike dhe njerëzore në vepra të ndryshme arti dhe të kuptojnë ndikimin e artit në shoqërinë njerëzore. Ata do të komunikojnë dhe do të zhvillojnë aftësitë e tyre artistike, jo vetëm përmes gjyqimit estetik, arsytimit, mendimit kritik, por edhe përmes krijimit konkret në punë artistike. Krijimet e ndryshme që do të realizohen përmes punës në atelie, do t'i motivojnë ata të përfshihen në mënyrë aktive në jetën artistike të shkollës, komunitetit dhe në rang vendi.

Kjo degë kërkon që përmes studimit të përmbajtjes që ajo ofron, të arrihen qëllimet kryesore përmes lëndëve teorike, teorike praktike dhe specialiteteve duke dhënë kontributin në zhvillimin e aftësive dhe personal të nxënësve, si dhe duke u dhënë mundësinë atyre të shohin vetveten si pjesë e shoqërisë dhe kontribues aktivë në të.

II. QËLLIMET E ARSIMIT TË MESËM ME DREJTIM TË ORIENTUAR ARTISTIK, DEGA ART FIGURATIV

Arti figurativ në shkollat artistike synon drejt formimit të nxënësit nëpërmjet integritit dhe transmetimit të njohurive për të zhvilluar tek ata aftësi të një formimi personal dhe profesional, duke i dhënë vëmendje procesit real të edukimit artistik si dhe duke e vendosur nxënësin në qendër të këtij procesi. Karakteristikë dalluese e degës Art Figurativ në shkollën artistike është ndërthurja e lëndëve teorike dhe ato praktike, duke krijuar kështu një mjedis në të cilën nxënësit njihen dhe eksperimentojnë teknika të ndryshme, studim të formave dhe materialeve në fusha të ndryshme

të artit. Në këtë mënyrë Arti Figurativ do të tregojë në mënyrë konkrete unitetin brenda tre viteve, hapësirat dhe mundësitë për të qenë më i vërtetë dhe bashkëkohor.

Qëllimi i arsimit në degën Art figurativ, është *zhvillimi i aftësive profesionale artistike për të prezantuar artin në shkollë dhe jashtë saj dhe përgatitja e tyre në aftësimin e mëtejshëm arsimor.*

Për të realizuar këtë, dega e artit figurativ, u krijon nxënësve:

- mundësi të përshtatshme për të nxënë, pavarësisht nga gjinia, raca, besimi dhe aftësitë;
- mundësi për të gjithë, për të zhvilluar kompetencat vizuale dhe artistike, të bazuara në njohuritë, shprehitë, qëndrimet dhe vlerat, të mjaftueshme për të lehtësuar punësimin apo vazhdimin drejt arsimit më të plotë artistik të mëtejshëm;
- mbështetje për t'u njohur me fushën e artit figurativ dhe sigurimit të mjedisit të studimit dhe punës në përputhje me standardet bashkëkohore;
- mbështetje për t'u njohur me teknologjitë e proceset teknologjike tradicionale dhe bashkëkohore, që lidhen dhe ndihmojnë zhvillimin artistik profesional përkatës;
- mbështetje për të zhvilluar ndjenjën e disiplinës, zhvillimin vizual e artistik, intelektual, aftësitë sipërmarrëse, si dhe vlerat morale;
- mbështetje për t'u zhvilluar psikologjikisht dhe fizikisht, për të përballuar vështirësitë që do të ndeshin gjatë veprimtarive të ardhshme artistike;
- mbështetje për të zhvilluar frymën e tolerancës dhe të mirëbesimit nëpërmjet përvojës së punës në klasë dhe mjedise të tjera artistike.

III. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR SPECIALITETET

III.1. Qeramikë

III.2. Gdhendje gur dhe dru

III.3. Grafikë

III.4. Skenografi-kostumografi

III.5. Tekstil

III.6. Fotografi

IV. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR LËNDËT TEORIKE-ARTISTIKE

IV.1. Perspektivë

IV.2. Historia e artit shqiptar

IV.3. Historia e artit botëror

IV.4. Anatomi artistike

V. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR LËNDËT PRAKTIKE ARTISTIKE

V.1. Vizatim

V.2. Pikturë

V.3. Skulpturë

VI. UDHËZIME METODIKE TË PËRGJITHSHME

Mësuesit e lëndëve teorike artistike dhe të specialiteteve duhet të përzgjedhin dhe përdorin forma dhe metoda mësimdhënieje të tilla që të nxisin maksimalisht të nxënit aktiv të nxënësve dhe të krijojnë tek ta kompetenca artistike, të plota dhe të qëndrueshme. E rëndësishme është që *planifikimi i mësimdhënies* të bazohet në një proces fillestar, i cili të marrë parasysh faktorë të tillë të rëndësishëm si:

- niveli i hyrjes së nxënësve;

- përmbajtja e lëndëve teorike artistike;
- praktike dhe speciale;
- shkallën e integrimit të tyre;
- rezultatet konkretë që do të arrihen;
- mundësitë reale që ka shkolla për realizimin e veprimtarive mësimore, etj.

Për këtë duhet një bashkëpunim i ngushtë i të gjithë personelit mësimdhënës dhe drejtuesve të shkollave.

Atelieja duhet të jetë një mjedis i përshtatshëm, i cili siguron hapësira të mjaftueshme që çdo nxënës të punojë mundësisht me grupe 6 - 8 nxënës.

Elementi kyç për arritjen e suksesit në një proces të nxëni, është edhe *motivimi nxënësve*. Njohja e vazhdueshme e nxënësve me shkallën e përmbushjes së objektivave nga ana e tyre, e cila përbën një mekanizëm të fuqishëm motivimi, i cili duhet të shihet me përparësi nga mësuesit.

Elementi tjetër që ndihmon suksesin është *integrimi i teorisë me praktikën e specialitetit* për të cilën ata mësojnë. Mësuesit duhet të përdorin metoda të tilla të të mësuarit që zhvillojnë jo vetëm aftësitë praktike por edhe njohuritë teorike dhe qëndrimet e tyre ndaj jetës, punës dhe shoqërisë në përgjithësi.

VII. UDHËZIME PËR VLERËSIMIN

Vlerësimi në shkollën artistike dega “Art figurativ” është procesi gjatë të cilit mblidhen të dhëna dhe gjykohet, mbi bazë të kriterëve të caktuara, për të matur dhe për të vlerësuar të gjitha aspektet e procesit të *njohurive, aftësive* dhe *qëndrimeve* në artin figurativ por edhe *interpretimit/performancës artistike*. Vlerësimi i nxënësve është ndër komponentët më të rëndësishëm që tregon rezultatet e arritura të nxënësve të programit artistik. Qëllimi kryesor i vlerësimit në degën “Art figurativ” është:

- Të sigurojë informacion të plotë për arritjet e nxënësit në formimin teorik-artistik, praktike-artistike dhe të specialitetit.
- Të sigurojë informacion për shkallën e realizimit të rezultateve të pritshme të të mësuarit në kulturën artistike.
- Të motivojë nxënësit për arritje më të larta.

Për të realizuar qëllimin e tij vlerësimi duhet të jetë: a) i drejtë/i paanshëm/i ndershëm dhe b) i plotë/objektiv. **Paanshmëria/ndershmëria** e vlerësimit garantohet nga përdorimi i kriterëve të unifikuara për vlerësimin e nxënësit.

Është detyrë e shkollës dhe e mësuesit që të garantojë kushtet e përshtatshme dhe motivuese të të mësuarit, duke e trajtuar procesin e vlerësimit si pjesë e procesit të të mësuarit dhe të mësimdhënies. Për këtë arsye, mësuesi duhet të planifikojë dhe të ndërtojë situata të mësuarit që u japin mundësi nxënësve të realizojnë objektivat e kurrikulës artistike në fushën e formimit të artit figurativ si dhe t'u japë atyre mundësinë për të demonstruar shkallën e arritjes së këtyre objektivave.

Mësuesi, në përputhje me parimet themelore dhe kriteret e vlerësimit, siguron kriteret e vlerësimit, të cilët përcaktohen si të domosdoshëm për të gjykuar në lidhje me njohuritë apo performancën artistike të nxënësve. Vlerësimi do të zhvillohet duke u bazuar si më poshtë:

Vlerësimi i nxënësve në lëndët teorike praktike dhe të specialitetit bëhet nga mësuesit me metoda dhe instrumente vlerësimi të përzgjedhura nga vetë ata. Vlerësimi i nxënësve të bëhet me notat 4-10 si gjatë vitit shkollor ashtu edhe në provimet përfundimtare.

Vlerësimi në shkollën e mesme, dega Art figurativ bazohet në disa shtylla kryesore i cili detajohet nga komisionet përkatëse të ngritura nga shkolla duke përcaktuar nivelin e arritjes për çdo nxënës. Këto shtylla që do të udhëheqin vlerësimin e punëve artistike në këtë degë pavarësisht specialitetit janë:

- realizimi i gjuhës artistike (elementeve dhe parimeve) në punët artistike;
- kompozimi i punëve artistike;
- përdorimi i teknikave artistike në funksion të realizimit të punëve artistike;
- individualiteti artistik në punët artistike.

Çdo komision për vlerësimin e punëve të nxënësve detajon më tej këto komponentë në varësi të specialitetit, qëllimit të punëve artistike dhe aftësive të nxënësve sipas vitit shkollor.

VIII. TË NDRYSHME

PROFILI PROFESIONAL ARTISTIK

Pranimi i nxënësve në shkollat me drejtim të orientuar artistik, në degën Art figurativ.

Në shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, që ofrojnë arsimimin dhe përgatitjen e nxënësve në degën Art figurativ, kanë të drejtë të regjistrohen të gjithë të rinjtë që:

- kanë mbaruar arsimin bazë (AMU);
- janë të aftë fizikisht dhe mendërisht të përballojnë kërkesat e këtij niveli të arsimit artistik.

Kompetencat e përgjithshme artistike të nxënësit në përfundim të arsimit të mesëm me drejtim të orientuar artistik në degën Art figurativ.

Në përfundim të arsimit të mesëm me drejtim të orientuar artistik në degën **Art figurativ**, nxënësit do të zotërojnë disa kompetenca të përgjithshme artistike kryesore. Ata:

- komunikojnë në mënyrë korrekte me shkrim e me gojë për të shprehur mendimet e ndjenjat e tyre dhe për të argumentuar opinionet për çështje të ndryshme të artit dhe specialitetit që studiojnë;
- përdorin burime dhe teknika të ndryshme të mbledhjes dhe të shfrytëzimit të informacioneve rreth artit, të nevojshme për zhvillimin e tyre personal dhe artistik;
- nxisin potencialin e tyre të brendshëm në kërkim të vazhdueshëm të arritjeve personale artistike për zgjidhje të reja më efektive dhe më eficientë në punën e tyre;

- angazhohen fizikisht, mendërisht dhe emocionalisht në kryerjen e detyrave artistike të ndryshme;
- respektojnë rregullat dhe parimet e bashkëpunimit në grup në kontekstin e integriteteve lokale, rajonale;
- tregojnë vetëkontroll dhe vetëbesim gjatë ushtrimit të veprimtarive të tyre artistike;
- organizojnë drejt procesin e të nxënësve të tyre, duke shfaqur gatishmërinë dhe vullnetin për të nxënë gjatë gjithë jetës;
- respektojnë parimet e punës në grup dhe bashkëpunojnë aktivisht në arritjen e objektivave të pranuar;
- vlerësojnë dhe vetë-vlerësojnë punët e veta artistike dhe të tjerëve, nisur nga kritere të drejta si bazë për të përmirësuar dhe çuar më tej arritjet e tyre.

Kompetencat specifike profesionale artistike të nxënësve në përfundim të arsimit të mesëm me drejtim të orientuar artistik në degën Art figurativ.

Në përfundim të arsimit të mesëm me drejtim të orientuar artistik në degën **Art figurativ**, nxënësve do të jenë të aftë të zotërojnë kompetencat specifike artistike:

- zotërojnë në mënyrë profesionale teknikat të ndryshme për realizimin artistik të punëve, duke shprehur idetë e tyre;
- zotërojnë dhe interpretojnë artin që studiojnë dhe krijojnë, duke pasqyruar njohuritë e gjuhës vizuale në punët e tyre;
- krijojnë duke u mbështetur në elemente dhe parimet kompozicionale të artit pamor;
- zgjedhin me kompetencë profesionale materialet dhe teknikën e duhur në procesin e tyre krijues në përshtatje me temën dhe idenë;
- përshkruajnë procesin e krijimit dhe të realizimit të punëve artistike me kompetencë dhe në mënyrë profesionale;
- klasifikojnë veprat e artit nëpërmjet: *periudhave, përmbajtjeve, temave, stileve, metodave, teknikave dhe materialeve*;
- analizojnë duke mbajtur një qëndrim individual ndaj veprave të ndryshme arti, sipas karakteristikave dhe veçorive të tyre;
- kuptojnë rolin e teknologjisë në krijimin e formave të reja shprehëse në artin pamor;

- analizojnë, duke interpretuar me kompetencë profesionale veçoritë artistike të realizimit në punën e tij/saj dhe të shokut/shoqes;
- vlerësojnë punët e veta dhe të shokut, duke mbajtur një qëndrim profesional.

III. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR SPECIALITETET

III. 1. *Qeramikë, Gdhendje gur dhe dru, Grafikë, Skenografi, Tekstil, Fotografi*

Dega: ART FIGURATIV

Specialiteti: Qeramikë

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Mësimi i tornimit të një objekti në allçi	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përdor teknikën e tornimit në allçi; - parapërgatit allçi dhe mjete ndihmëse në mënyrë krijuese.
2. Vazo Dekorative	<ul style="list-style-type: none"> - realizon vizatimin; - realizon tornimin; - realizon format riprodhuese (taselet); - realizon objektin në materialin qeramikë.
3. Interpretim i lirë figurativ ose jo direkt në materialin qeramikë	<ul style="list-style-type: none"> - grumbullon materialet vizatimore; - realizon drejt funksionin dekorativ; - zgjedh vetë temat lirike;

	- përshtat dekorativen në funksion të lojës formale.
4. Medaljon portret klasik	- modelon karakterin e objektit; - kompozon; - realizon format riprodhuese; - realizon në materialin qeramikë.
5. Njohuri mbi teknikat e qeramikës- teknologji	- merr njohuri të domosdoshme për realizimin e ideve por edhe zbatimin teknik cilësor.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor me vështirësi teknikat e qeramikës; • realizon me vështirësi objekte në qeramikë; • realizon me vështirësi funksionin dekorativ të modelit dhe kompozimin. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor mirë teknikat e qeramikës dhe materialet e ndryshme ndihmëse; • realizon mirë objekte në qeramikë, duke ndjekur me kujdes hapat e punës; • realizon mirë funksionin dekorativ të modelit dhe kompozimin <p><i>Nxënësi/-ja është i nivelit SHUMË TË MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor shumë mirë teknikat e qeramikës dhe materialet e ndryshme ndihmëse; 	

- realizon shumë mirë objekte në qeramikë duke ndjekur me kujdes hapat e punës të secilës teknikë;
- realizon shumë mirë funksionin dekorativ të modelit dhe kompozimin e objekteve qeramike.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
<p>1. Objekt dekorativ industrial</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kërkon dhe mbështetet në modelet e natyrës; - kërkon dhe studion për abstragimin formal; - plotëson elementet përbërës (detajet); - përdor ndihmën teknike; nëpërmjet tornimit; - kupton konceptimin ngjyror;
<p>2. Veshje fasade</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon një pllakë dekorative me funksion arkitektonik; - realizon model nën; shumëfishimi nëpërmjet taselet; - njeh dhe zbaton glazurimin;
<p>3. Pjatë dekorative</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon motivin e pjatës dekorative; - kërkon stilizimin linear, grafik; - realizon pjatën nëpërmjet tornimit apo ngjeshjes në materialin qeramikë; - realizon dekorimin me glazurë;
<p>4. Temë e lirë (vëllim plastik i abstraguar)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - përshtat formalisht një subjekt apo fenomen të natyrës; - realizon bocete; - njeh vëllimin plastik, grafik ngjyror;

<p>5. Portret medaljon me identitet (figura të njohura kombëtare)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - modelon në baltë; - realizon negativin; - realizon në materialin qeramikë me ose pa glazurë;
<p>6. Projekt mbi hapësirat urbane (sheshe, rotondo, godina)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kupton zhurmën aktive të qytetit; - shpreh ndjeshmërinë individuale mbi çdo fenomen social; - kupton ritmin dhe raportin; hapësirë – vëllim; - koncepton vertikalitetin; harkimin të pjerrëtën.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor me vështirësi teknikat e qeramikës në realizimin e objekteve për dekor apo ato në relief; • realizon me vështirësi objekte në qeramikë; • realizon me vështirësi të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve në qeramikë si dekorative ashtu edhe në relief. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor mirë teknikat e qeramikës në realizimin e objekteve për dekor apo ato në relief; • realizon mirë dhe me kujdes objekte dekorative në qeramikë dhe në relief; • realizon mirë dhe me kujdes të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve në qeramikë si dekorative ashtu edhe në relief. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor shumë mirë teknikat e qeramikës në realizimin e objekteve për dekor apo ato në relief; 	

- realizon shumë mirë objekte në qeramikë duke ndjekur me kujdes hapat e punës të secilës teknikë;
- realizon shumë mirë dhe me kujdes të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve në qeramikë si dekorative ashtu edhe në relief.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
<p>1. Ndarje dekorative</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njihet me vëllimin plastik gjeometrik të përpunuar; - kryen konceptimin e relievit dhe elementit grafik; - njihet me trajtimin ngjyror; - realizon modelin *nene*; - realizon shumëfishimin; - realizon montimin vertikal ose horizontal; - kërkon ritmin;
<p>2. Figurinë kafshe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kryen modelimin plastik; - krijon ekspresionin në funksion të llojit të kafshës; - punon dekorativitetin; - realizon format riprodhuese; - realizon në materialin qeramikë;
<p>3. Figurinë njeriu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon figurinën e njeriut të konceptuar në funksion të përcjelljes ideore, duke vlerësuar evoluimin formal; - kryen përmes përgjithësimit plastik dhe thjeshtësimit të masave; - kryen kontrollin linear interesant;

	- realizon punë në materialin qeramikë;
4. Servis industrial	- njihet me funksionin e objekteve të përdorimit masiv; - realizon me ndihmën e tornos pjatën shoqëruese, sheqermbajtëse etj.; - realizon në materialin qeramikë;
5. Temë e lirë (Studim dhe realizim në dimensione të vogla)	- kërkon dhe zgjidh gradualisht nëpërmjet boceteve shprehjen individuale; - krahason dhe analizon punën e tij me faktet konkrete të trashëgimisë botërore.
Udhëzime metodologjike:	
<p>Kjo lëndë realizohet gjatë 3 viteve në atelietë e shkollës si specifikë e zgjidhjes dhe definicionit të një sërë detyrash me karakter praktik dhe dekorativ. Trajtimi teorik i problematikës funksionale dhe dekorative të objekteve qeramike, sa popullor aq edhe industrial do të kryhet shkallë shkallë:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ studimi i formës së objektit; ▪ studimi i funksionit dekorativ; ▪ përpunimi individual me tendencë krijuese; ▪ kultivimi estetik i shijeve artistike. <p>Në bashkëpunim me grupin, mësuesi trajton dhe aplikon gjithë problematikën teknike.</p> <p><i>Realizimi dhe modelimi plastik:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) kopje; b) studim nga natyra; c) abstragim, stilizim; d) tornim; e) taselet (format riprodhuese); 	

f) derdhja në allci-materiali, qeramikë-retushim-glazurimi

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor me vështirësi teknikat e qeramikës kryesisht në realizimin e detyrave me disa komponentë kompozicional;
- realizon me vështirësi objekte në qeramikë sipas kërkesës së programit;
- realizon me vështirësi të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve funksionalë në qeramikë si dekorative ashtu edhe figurinën.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor mirë dhe me kujdes teknikat e qeramikës kryesisht në realizimin e detyrave me disa komponentë kompozicional;
- realizon mirë dhe me kërkesë artistike objekte në qeramikë sipas kërkesës së programit;
- realizon mirë dhe me korrektësi të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve funksionalë në qeramikë si dekorative ashtu edhe figurinën.

Nxënësi/-ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor shumë mirë dhe profesionalisht teknikat e qeramikës kryesisht në realizimin e detyrave me disa komponentë kompozicional;
- realizon shumë mirë dhe me kërkesë të lartë artistike objekte në qeramikë sipas kërkesës së programit;
- realizon shumë mirë dhe me korrektësi të gjitha hapat e punës së realizimit të objekteve funksionalë në qeramikë si dekorative ashtu edhe figurinën.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Literaturë të ndryshme, vizita në muze dhe galeri.
- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale:

- Baltë qeramike, porcelan, allçi, steka të ndryshme druri dhe metalike, glazura, tornno, furrë për pjekje.

Dega: ART FIGURATIV - SKULPTURË

Lënda: Gdhendje guri dhe druri

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Gdhendje e ornamentit të thjeshtë vegjetal	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- njih materiale të ndryshme;- aftësohet në mënyrë teknike;- realizon në mënyrë artistike objektet dekorative;
2. Brez dekorativ vertikal ose horizontal	<ul style="list-style-type: none">- njih elementet bazë për trajtimin e hapësirave në objekte të ndryshme jashtë dhe brenda;- realizon punë që i përgjigjen kërkesave të tregut;
3. Motive të thjeshta në metal	<ul style="list-style-type: none">- njih teknikën e rrahjes në metal;- interpreton siluetat dhe sipërfaqe të ndryshme;- realizon ngjyrosjen e metaleve;
Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
1. Medaljon dekorativ floreal ose gjeometrik	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- kompozon në një formë të pranuar, katrore ose rrethore medaljonin;- realizon modelimin e karakterit të medaljonit;
2. Vazo dekorative kopje ose krijim	<ul style="list-style-type: none">- njih volumin në material të fortë;- aftësohet në modelimin e formave konkave dhe konvekse;

	<ul style="list-style-type: none"> - realizon mjeshtërisht dhe me stil;
3. Vëllimin në hapësirë 3D ose Fasadë	<ul style="list-style-type: none"> - përgatitet për artet bashkëkohore, duke njohur literaturë nga bota dhe shembuj konkretë; - aftësohet profesionalisht dhe me shije estetike; - realizon punë që i përgjigjen kërkesave të tregut;
Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
1. Medaljon portret në relief (krijim ose kopjim)	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - realizon karakterin psikologjik dhe vizual të personazhit; - gdhend në mënyrë mjeshtërore materialin; - trajton nga ana plastike dhe estetike portretin;
2. Figurinë me motive popullore ose motive të ndryshme	<ul style="list-style-type: none"> - rrit aftësitë kompozicionale në skulpturën e materialeve të forta; - tregon shkallën më të lartë të aftësive teknike dhe mjeshtërore; - trajton plastikisht dhe me stil materialin.
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Në skulpturë lënda e gdhendjes është një specialitet specifik sepse idenë e skicuar ose vizatuar apo formën e punuar në baltë ose allçi e formëson në një materie të fortë, mermer, gurë, dru, metal dhe e përgatit nxënësin në një nivel të lartë për realizimin e detyrave gjatë 3 viteve studim, të realizojë një vëllim në 3D për interior dhe exterior kur merr pjesë ndjeshëm në objektet dhe hapësirat publike.</p> <p>Pra realizimi i programit në këtë lëndë kërkon njohuri tekniko-teknologjike mbi materialet e ndryshme dhe teknikat e realizimit.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Njohja me lloje të ndryshme të mermerëve dhe gurëve, strukturën e tyre dhe karakteristikat në procesin e gdhendjes; ▪ përshtatshmëria e çdo boceti ose skicë ideje në mermerin ose gurin e duhur për t’i marr materialit më të mirën në funksion të 	

volumit për tu realizuar detyra sa më mirë;

- njohja me të gjitha veglat e gdhendjes dhe përdorimi i tyre sipas fazave të gdhendjes, dalta të madhësive të ndryshme dhe çekiç, lima etj;
- përgatitja sa më e mirë e kushteve në klasë;
- njohja me shumëllojshmërinë e drurëve, dendësia e tyre dhe veçoritë e gdhendjes;
- përgatitja e skicë- idesë ose bocetit dhe përshtatshmëria në drurin e duhur;
- njohja me të gjithë veglat e gdhendjes, dalta të madhësive të ndryshme, çekiç, sharrë,lima etj. Përdorimi i tyre sipas fazave të gdhendjes;
- ngjyrosja e drurit në teknika të ndryshme, ngjyra uji, ngjyra vaji etj;
- realizimi i detyrës në metal me teknikën e rrahjes së metalit ose me saldimit;
- njohja me disa metale dhe veçoritë e tyre;
- krijimi i skicë- idesë ose i bocetit në varësi të metalit dhe teknikës së realizimit;
- njohja me veglat e punës dhe përdorimi i tyre gjatë fazave të ndryshme;
- njohja me teknikën më të thjeshtë të saldimit me elektrodën, shkrirjen, saldimit;
- përgatitja e kushteve të punës dhe mjetet mbrojtëse;
- gjatë periudhës 3 vjeçare teknika e saldimit përdoret pjesërisht për realizimin e dy detyrave.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor me vështirësi teknikat e gdhendjes dhe ka mangësi në njohjen e karakteristikave të materialeve;
- realizon dhe komponon me vështirësi një objekt në material;

- realizon me vështirësi hapat e punës që ndiqen në realizimin e detyrave të gdhendjes.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor në nivel të kënaqshëm teknikat e gdhendjes dhe njih mirë karakteristikat e materialeve;
- realizon dhe kompozon në nivel të kënaqshëm një objekt apo figurë në material;
- realizon mirë dhe me korrektësi hapat e punës që ndiqen në realizimin e detyrave të gdhendjes.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor në nivel shumë të mirë teknikat e gdhendjes dhe njih karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të materialeve;
- realizon dhe kompozon shumë mirë një objekt apo figurë në material;

realizon shumë mirë dhe me profesionalizëm hapat e punës që ndiqen në realizimin e detyrave të gdhendjes.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Literaturë të ndryshme, vizita në muze dhe galeri.
- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale:

Mermer, gur, metale të ndryshme, dru.

Dega: ART FIGURATIV - PIKTURË

Specialiteti: Grafikë

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Organizimi i hapësirës	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- aftësohet në paraqitjen e kompozicionit sipërfaqësor me anën e vijave;- paraqet variantin tonal të kompozicionit sipërfaqësor;- organizon variante koloristike të kompozicionit;
2. Elemente dhe parime	<ul style="list-style-type: none">- ka aftësi në organizimin e kompozicionit;- përvetëson në teknikë dhe material të grafikës;- përvetëson fenomenet e ngjyrës, teksturës dhe raportet ndërmjet tyre në konceptin grafikë;
3. Kompozim me disa elementë nga natyra	<ul style="list-style-type: none">- vëren dallimet në fushën e të parit;- vëren cilësinë e perceptimeve vizuale;- dallon kontrastin si kusht të perceptimit të formave;- vëren prezencën e dritëhijes si kusht për nxitjen e sensacionit vizual;
4. Ushtrime krijuese (nga mendja)	<ul style="list-style-type: none">- kupton kompozicionin si tërësi në hapësirë;- kupton hapësirën tre dimensionale;- bën organizimin e vlerave plastike;- kupton efektet e hije-dritës, të cilat përshkojnë tërësinë e përmbajtjes grafike;

<p>5. Studime në natyrë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analizon elementet e kompozicionit dhe realizon studime analitike të vijës dhe llojet e formave; - dallon raportet ndërmjet madhësive;
<p>6. Peizazh i realizuar në teknikën e monotipit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh motivin e përshtatshëm për teknikën e monotipit; - ndjek procedurën e saktë në hedhjen e monotipit; - kushton vëmendje realizimit të detyrës me të gjitha mjetet shprehëse që dikton lloji i teknikës; - zbaton me lirshmëri shtypjen e grafikës në letër.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komponon me defekte strukturore; • njih pak koncepte bazë të zbërthimit grafik; • interpreton në mënyrë të përciptë konceptin grafik; • kupton me vështirësi ndryshimin midis mënyrës së ndërtimit të kontrastit në vizatim dhe grafikë; • ndjek jo rregullisht programin mësimor. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komponon në mënyrë të mjaftueshme dhe relativisht mirë; • njih disa konceptet bazë në trajtimin teorik dhe ushtrimin praktik të zbërthimit grafik; • interpreton duke pasur të qartë mjaftueshëm konceptin grafik; 	

- kupton mjaftueshëm ndryshimin midis mënyrës së ndërtimit të kontrastit në vizatim dhe grafikë;
- është relativisht korrekt me programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- komponon në mënyrë të rregullt një objekt ose një grup objektesh në letër;
- njeh konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të zbërthimit grafik;
- interpreton duke pasur të qartë konceptin grafik;
- kupton ndryshimin midis mënyrës së ndërtimit të kontrastit në vizatim dhe grafikë;
- është korrekt në zbatimin e programit dhe të detyrave të dhëna nga mësuesi i lëndës;
- vlerëson nga ana teknike punën e tij dhe atë të tjerëve.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
<p>1. Natyrë e qetë e realizuar në teknikën e linogravurës</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - krijon në përshtatshmëri motiv-teknik; - njeh procedurën e hedhjes së motivit në pllakën e linoleumit; - kupton rëndësinë e veçantë të vlerave tonale, të vëllimit, të linjës dhe të efektit grafik në përgjithësi; - aftësohet në përdorimin e daltave në mënyrë që të gdhend lirshëm linoleumin.
<p>2. Natyrë e qetë e realizuar në teknikën e ksilografisë (gdhendje në dru)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - krijon përshtatshmëri motiv-teknik; - ndjek procedurën e saktë; hedhja e natyrës së qetë nga letra e kalkut në pllakën e drurit;

	<ul style="list-style-type: none"> - dallon ndryshimin ndërmjet gdhendjes së linoleumit nga ajo e drurit; - zbaton hapat për shtypjen e grafikës në letër dhe shfrytëzon veçoritë që ka pllaka e drurit; - kupton rëndësinë e veçantë që i jepet detajit dhe gjysmë tonit, meqenëse kjo teknikë e krijon më tepër këtë mundësi sesa teknika e linoleumit.
<p>3. Natyrë e qetë e realizuar në teknikën e gjilpërës së thatë ose ofortit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh motivin e përshtatshëm për teknikën e gjilpërës së thatë (ofortit); - ndjek procedurën e saktë të hedhjes së natyrës së qetë nga letra e kalkut në pllakën e zinkut, që incizohet dhe shtypet në letër; - kupton ndryshimin nga teknikat e tjera, kjo teknikë të jep mundësinë e dhënies së atmosferës, plerimit, sfumaturave dhe detajit të krijuar nëpërmjet linjës dhe tonalitetit që lë fshirja e pllakës nga boja e shtypit; - realizon detyrën me të gjitha mjetet shprehëse që i imponon lloji i teknikës.
<p>4. Natyrë e qetë e realizuar në teknikën e monotipit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - punon në teknikën e shtypjes së letrës në xham, ku janë vendosur ngjyrat e shtypit; - zgjedh motivin e përshtatshëm për këtë teknikë; - realizon shumëllojshmërinë e tonaliteve, monokromatike ose kromatike, që kalojnë nga njëri-tjetri pa kufi ndarës.
<p>5. Peizazh nga natyra i realizuar në teknikën e linogravurës</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bën zgjedhjen e përshtatshme për teknikën e linoleumit; - gjen në natyrë këndin e shikimit sa më interesant dhe momentin kohor sa më grafik; - shfrytëzon planet, seleksionon objektet dhe i stilizon ato; - ndjek udhëzimet për të arritur këtë teknikë, që nga pika e pamjes, tek koncepti bardh e zi dhe në vazhdim me hedhjen e kalkut në linoleum, gdhendja dhe shtypi në letër;

<p>6. Peizazh i realizuar në teknikën e ksilografisë (gdhendjes në dru)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh motivin e përshtatshëm për teknikën e ksilografisë (gdhendje në dru); - ndjek procedurën e saktë pas hedhjes së peizazhit nga letra e kalkut në pllakën e drurit; gdhendet dhe shtypet në letër; - i jep rëndësi detajit dhe gjysmë-tonit, meqenëse kjo teknikë e krijon më tepër këtë mundësi sesa pllaka e linoleumit; - gjen në natyrë këndin e shikimit sa më interesant dhe momentin kohor sa më grafik; - shfrytëzon planet, seleksionon objektet dhe i stilizon ato; - materializon objektet e shumëllojshme që ndodhen në natyrë;
<p>7. Peisazh i realizuar në teknikën e gjilpërës së thatë ose ofortit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh motivin e përshtatshëm për teknikën e gjilpërës së thatë ose ofortit; - ndjek procedurën e saktë në hedhjen e peisazhit nga letra e kalkut tek pllaka e zinkut që incizohet dhe shtypet në letër; - demonstroi vëmendje realizimin e detyrës me të gjitha mjetet shprehëse që dikton lloji i teknikës; - demonstroi lirshmëri në incizimin me dalta çeliku dhe realizon një shtyp sa më të ngrohtë të pllakës së zinkut;
<p>8. Interpretim i lirë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njeh elementet dhe parimet bazë të grafikës; - njeh parimet e kompozimit; - njeh parimet e dizajnit grafik; - kupton aspektin më thelbësor të dizajnit grafik, unitetin, duke e arritur përmes parimeve si harmonia, ritmi, kontrasti, etj.; - njeh emërtimin dhe ndërtimin e shkronjave;

	<ul style="list-style-type: none"> - klasifikon fontet; - njeh parimet e kompozimit me germa; - shpjegon ngjyrën, kontrastin dhe vetitë psikologjike të natyrës; - shpjegon ndjeshmëri ndaj ngjyrës si mënyrë për të arritur një komunikim pamor sa më efikas, si dhe për të diferencuar figurën nga sfondi.
<p>Udhëzim për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përzgjedh me vështirësi motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike; • njeh me vështirësi karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë, të gjilpërës së thatë dhe të dizajnit grafik, dhe nuk është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave; • nuk arrin të dallojë karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përzgjedh motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike; • përvetëson mirë karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë e të gjilpërës së thatë dhe të dizajnit grafik, dhe është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave; • dallon karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përzgjedh me kompetencë motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike; 	

- përvetëson karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë të gjilpërës së thatë dhe të dizajnit grafik, dhe është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave;
- dallon më së miri karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë;
- tenton të drejtohet drejt një origjinaliteti dhe individualiteti personal (vetjak).

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
1. Ngjyrat në grafikën figurative	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - klasifikon llojet e ngjyrave që mund të realizojë grafika figurative dhe si të përdoren; - kryen punë përmes krijimit të grafikës një ngjyrëshe (palosja); - kryen punë përmes krijimit të grafikës me dy dhe tre ngjyra (palosja);
2. Portret nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh portretin dhe e vendos në një pozicion, që të ketë kontrast sa më të qartë grafik, për ndarjen e dritë-hijes; - jep vëmendje ekspresivitetit të portretit, karakterit dhe gjendjes psikologjike që transmeton ai; - zgjedh një nga teknikat, sipas dëshirës, por ndarja grafike të jetë sa më e qartë, duke shmangur mundësisht gjysmëtonet; - realizon kompozimin e portretit dhe marrëdhënies së tij me sfondin;
3. Figurë njeriu e plotë	<ul style="list-style-type: none"> - përqendron vëmendjen në problemin kompozicional, si kërkesë themelore në këtë detyrë; - ndërton figurën sipas konceptit të qartë grafik, dhe e realizon me të gjitha mjetet shprehëse grafike, si në trajtimin bardhë e zi, ashtu edhe në atë me ngjyrë.

	<ul style="list-style-type: none"> - realizon variacionin në trajtimin e sipërfaqes;
4. Figurë njeriu e plotë e realizuar në teknikë	<ul style="list-style-type: none"> - njeh parimet e kompozimit; - njeh gradacionin si ritëm; - kupton rëndësinë e veçantë të vlerave tonale, të vëllimit, të linjës dhe të efektit grafik në përgjithësi;
5. Tipografi dhe kompozimi i faqes	<ul style="list-style-type: none"> - njeh emërtimin dhe ndërtimin e shkronjave; - njeh klasifikimet e fonteve; - njeh parimet e kompozimit me gërma; - përdor mjetet, dritaret e dokumentit dhe panelet; - krijon një dokument të ri sipas përmasave të ndryshme. - përdor faqet udhëzuese dhe i aplikon ato; - krijon kornizat e ndryshme dhe kupton ndryshimin midis tyre; - modifikon imazhin brenda kornizës; - shpërndan tekstin rreth një objekti; - punon me tekstin që rrjedh në disa korniza; - përdor ngjyrat dhe sfumaturat. - Krijon ngjyra të sheshta(pantone); - krijon dhe aplikon stilet e objektit, tekstit, paragrafit dhe stilet e tabelave; - dallon imazhet vektoriale dhe ato bitmap; - shton imazhe me nivele nga photoshop dhe illustrator; - përdor panelin e lidhjeve;

	<ul style="list-style-type: none"> - përdor adobe bridge. - importon file pdf.
6. Faqosja	<ul style="list-style-type: none"> - kupton nevojën dhe funksionin e përdorimit të skemave; - njeh mënyrat antike të kompozimit; - njeh skemat e kompozimit për publikime të ndryshme si libra, revista, gazeta, poster etj.
7. Fletë grafike diplomë	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh gjininë dhe teknikën me të cilën do të përgatitet për projekt-diplomën; - krijon një seri punimesh të përshkruara nga i njëjti koncept artistik dhe nga e njëjta ide dhe stilistikë; - demonstroi punë sistematike për të shmangur dobësitë që dalin gjatë punës.

Udhëzime metodologjike:

Shoqëritë bashkëkohore arsimin e konsiderojnë ndër pasuritë më të rëndësishme të njerëzimit dhe përpiqen të gjurmojnë potencialin e tij të plotë, në mënyrë që t'u ndihmojnë njerëzve të ballafaqohen me sfidat e botës së sotme. Procesi i këtij plan-programi synon rritjen e cilësisë së mësimdhënies në dimension profesional, të pajisur me dije, shprehje dhe vlera të shumëfishta. Ky program së bashku me ato të lëndëve të praktikave të ndryshme profesionale do të sigurojë formimin e nxënësve si një proces integral që përmbledh dimensionin e përgjithshëm të njeriut, dimensionin shoqëror dhe profesional. Qëllim kryesor i programit të lëndës është formimi i konceptit grafik në përgjithësi, njohja me teknikat klasike të grafikës, si linogravura, ksilografia (gdhendja në dru), oforti, gjilpëra e thatë, monotipi, ashtu edhe grafikën në kompjuter, ku nxënësit mësojnë të përdorin software të standardizuara në industrinë e dizajnit, (paketa Adobe) si: photoshop, illustrator indesign, adobe acrobat etj, të nevojshme për realizimin e projekteve grafike për shtyp, web dhe animacion. Nxënësit do mësojnë si të realizojnë projekte grafike të finalizuara për prodhim, duke u mundësuar atyre që ta shohin të gjithë procesin, nga koncepti fillestar deri në publikimin final. Disa nga temat që do trajtohen janë: dizajni, tipografia, përpunimi i imazheve, multimedia, programet kompjuterike, ilustrimi, reklama, historia e dizajnit.

Ndjekja e këtij programi (grafikë) në profilin mësimor Art figurativ, do të zhvillojë te nxënësit një tërësi kompetencash të cilat do ti shërbejnë atij për përvetësimin me efektivitet të programit mësimor, zhvillimin në nivelin e kërkuar të kompetencave profesionale dhe integrimin e mëtejshëm në shoqëri dhe në tregun e punës gjithnjë në ndryshim. Këto kompetenca të përgjithshme do të zhvillohen në një nivel më të lartë gjatë kryerjes së shkollimit për teknik figurativ, shkollimi 3- vjeçar.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përzgjedh me vështirësi motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike;
- njeh me vështirësi karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë e të gjilpërës dhe nuk është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave;
- nuk arrin të dallojë karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përzgjedh motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike;
- përvetëson mjaftueshëm karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë e të gjilpërës dhe është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave;
- dallon karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë.

Nxënësi-ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përzgjedh me kompetencë motivin e duhur për teknikat e ndryshme grafike;
- përvetëson karakteristikat bazë të teknikave të linoleumit, ksilografisë e të gjilpërës;

- riprodhon në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet këtyre teknikave;
- dallon më së miri karakteristikat dhe mundësitë shprehëse të secilës teknikë;
- përpiqet të drejtohet drejt një origjinaliteti dhe individualiteti personal.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Materiale nga interneti
- Ilustrime veprash arti
- Ilustrime të imazheve nga natyra në përshtatje me tema të caktuara.

Materiale:

- Objekte të ndryshme (natyrë e qetë)
- Model i gjallë nga natyra (figurë njeriu)
- Bojë shtypi për grafikë, pllaka linoleumi, pllaka bakri dhe zinku

Dega: ARTI FIGURATIV - PIKTURË

Specialiteti: Skenografi-kostumografi

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Skenografia	Nxënësi/ja: - përvetëson njohuritë bazë mbi skenografinë;
2. Kostumografia	- dallon ndryshimet midis kostumit dhe tekstilit;
3. Pjesa teatrale	- kupton ndryshimet midis zhanreve të ndryshme të artit skenik;
4. Formati skenik	- njih formatin skenik dhe elementët përbërës të një scene, fondalin, rotativat, kuintat, bokaskena, arlekinët etj;
5. Kompozimi në formatin skenik	- krijon skica për kompozimin e elementeve 3 dimensionale (objekte skenike) në hapësirën skenike.
6. Mizanskena	- njih lëvizjet e aktorit; - ruan kompozimin e personazheve në hapësirën skenike;
7. Bufatoria	- njih elementët butaforikë; - kupton rolin dhe funksionin e tyre në skenografi;
8. Ndriçimi skenik	- njih ndriçimin skenik, rëndësinë e tij në skenografi si edhe ndryshimin midis ndriçimit natyral dhe atij skenik; - ruan kompozimin e personazheve në hapësirën skenike;

<p>9. Realizimi skenografik i një vepre</p>	<ul style="list-style-type: none"> - praktikon në mënyrë efektive kërkimin për grumbullim material nga antikiteti grek; - njih kushtet sociale-ekonomike dhe mënyrën e jetesës së grekëve të lashtë; - vlerëson drejt veshjet e ndryshme sipas shkallës së hierarkisë; - njih dhe të përvetëson konceptin e vendosjes së ekuilibrit midis elementëve të ndryshëm skenikë; - realizon me sukses skenografinë dhe kostumografinë në mënyrë origjinale;
<p>10. Maketi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kupton mënyrën dhe strukturën e një maketi skenik si një nga elementët kryesorë të realizimit të skenografisë.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompozon me defekte një objekt ose një grup objektësh në hapësirën skenike; • ka probleme me konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të zbërthimit të veprës; • nuk njih parimet bazë të skenës dhe përmasat skenike; • nuk njih raportet e skenës me aktorin dhe elementët teknikë të saj; • ka defekte të theksuara në analizimin e veprave të ndryshme dhe në mbledhjen e materialit shtesë. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompozon mirë një objekt ose një grup objektësh në hapësirën skenike; • njih mirë konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të zbërthimit të veprës; • njih mirë dhe ka perfeksionuar parimet bazë të skenës dhe përmasat skenike; 	

- njih mirë raportet e skenës me aktorin dhe elementët teknikë të skenës;
- analizon mirë karakteret e veprës dhe krijon njohuri të mira për periudhat e ndryshme në varësi të veprës së dhënë;

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- komponon në mënyrë të rregullt një objekt ose një grup objektesh në hapësirën skenike;
- njih saktë konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të zbërthimit të veprës;
- njih saktë dhe ka perfeksionuar parimet bazë të skenës si dhe përmasat skenike;
- njih saktë raportet e skenës me aktorin si dhe elementët teknikë të saj;
- analizon saktë karakteret e veprës dhe krijon njohuri shumë të mira për periudhat e ndryshme në varësi të veprës së dhënë;
- është korrekt në zbatimin e programit dhe detyrat e dhëna nga mësuesi i lëndës;
- vlerëson nga ana teknike punën e tij dhe atë të tjerëve.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
<p>1. Realizimi i maska karnavale ose halloween</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njih dhe praktikon në mënyrë efektive gjetjen e karakterit të maskës; - njih dhe praktikon ndërtimin e maskës në volum; - njih dhe përvetëson teknikën e realizimit të negativit në allci; - realizon me sukses një maskë me të gjitha detajet e nevojshme.
<p>2. Realizimi i skenografisë së një spektakli, koncerti, studio TV</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njih skenografinë e spektaklit, format e ndryshme dhe ku mund të përdoret ai; - dallon ndryshimin midis saj dhe skenografisë teatrale;

	<ul style="list-style-type: none"> - kupton rëndësinë që ka sot skenografia e spektaklit në kërkesat e publikut dhe në biznesin e medias.
<p>3. Komedi ose dramë shqiptare një deri në dy akte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njeh me imtësi jetën, traditën, arkitekturën tradicionale shqiptare; - kupton kushtet e ndryshme shoqërore të zhvillimit të shoqërisë në kohën kur zhvillohet ngjarja e veprës teatrale apo letrare; - dallon ndryshimet e kostumografisë në bazë të zonave të ndryshme gjeografike, pamja e tyre në marrëdhënie me kohën si dhe karakteret e personazheve që i veshin ato; - integron njohuritë artistike me ato që ka nga lëndët e tjera mbi ndryshimet sociale-politike si dhe kushtet ekonomike të periudhave të ndryshme historike; - kupton përshtatjen e realitetit shqiptar në një skenografi dhe kostumografi të caktuar; - krijon drejt një zgjidhjeje skenike origjinale duke pasqyruar kështu një individualitet krijues të mirëfilltë.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton me vështirësi kërkesat ideore të veprës; • stilizon mjaftueshëm elementët skenikë; • skicon kostume pa marrë parasysh anën e tyre funksionale në përshtatje me personazhin e veprës; • përdor me vështirësi elementet kompozicional të veprës, duke mos arritur rezultatin e dëshiruar; • realizon pjesërisht aktet e veprës dhe ndriçimin e tyre; 	

- ndjek jo-rregullisht programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përvetëson mirë kërkesat ideore e konceptuale të veprës;
- stilizon në mënyrë të kënaqshme elementët skenikë në marrëdhënie me periudhën për të cilën flet vepra;
- krijon relativisht mirë kostumet e personazheve të veprës;
- kompozon mirë objektet dhe elementët skenikë;
- tenton drejt arritjes së harmonisë së ngjyrave në marrëdhënie me emocionin e veprës që realizohet;
- realizon mirë të gjitha aktet e veprës dhe ndriçimin e tyre.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përvetëson saktë kërkesat ideore e konceptuale të veprës dhe analizon saktë gjuhën dramaturgjike të veprës;
- stilizon saktë elementet skenike në marrëdhënie me periudhën për të cilën flet vepra;
- krijon saktë kostumet e personazheve në varësi të periudhës për të cilën bën fjalë vepra;
- kompozim saktë objektet dhe elementëve skenikë;
- harmonizon raportin e ngjyrave me idenë dhe emocionin e veprës;
- realizon saktë të gjitha aktet e veprës;
- realizon saktë ndriçimin skenik të detyrës.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
1. Realizimi i ambientit të një lokali, restoranti, zyre, holli hoteli etj.	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kupton ndryshimin e arkitekturës kundrejt realizimit artistik të një ambienti arkitektonik; - stilizon objekte të përditshme si: karrige, tavolina, banakë, dritare, mure etj., në formë të tillë që të jenë sa më të veçanta dhe tërheqëse, sigurosh pa dëmtuar funksionalitetin e tyre;
2. Realizimi i skenografisë (3 akte) të një veprë të Shekspirit	<ul style="list-style-type: none"> - njeh teatrin shekspirian; - njeh arkitekturën dhe kostumet e asaj kohe; - jep zgjidhje sa më të thjeshta në zgjidhjen e skenografisë duke përdorur sa më pak elementë skenikë apo duke i stilizuar ato në funksion të idesë dhe konceptit; - vendos në balancë skenografinë me kostumografinë pa krijuar kaos vizual në skenë; - përdor saktë ndriçimin në funksion të veprës duke krijuar situata të ndryshme ndriçimi në çdo akt;
3. Komedi, dramë, tragjedi, (4 akte), spektakël, studio televizive Detyra e diplomës	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh dhe realizon saktë një pjesë teatrale (komedi, dramë, tragjedi, teatër kukullash, spektakël, studio televizive etj); - jep idenë e veprës; - krijon individualitetin e vet në zgjidhjen skenike dhe ta realizojë saktë atë; - krijon atmosferë të ndryshme ndriçimi në bazë të idesë si dhe të balancojë skenografinë me kostumografinë; - realizon maketin e skenës përkatëse duke pasur parasysh arkitekturën e skenës dhe të jetë korrekt në proporcionet e elementeve skenikë;
Udhëzime metodologjike:	

Lënda e skenografi-kostumografisë synon zhvillimin dhe evoluimin e prirjeve të nxënësve, zgjerimin e talentit dhe rritjen e aftësisë së perceptimit ndaj botës, në mënyrë objektive dhe subjektive. Duke u njohur fillimisht me teoritë bazë, teknikat, mjetet, konvencionin, e më pas duke rritur nivelin analitik, perceptimin e ngjarjes, hapësirës dhe kohës nxënësi arrin të përfundojë saktë një vepër skenike. Nxënësi në tre vite do të njohë procesin në zhvillim duke nisur me analizën e veprës dhe të karaktereve si dhe me periudhat e ndryshme artistike e social-ekonomike të veprave të dhëna. Do të njohë hapësirat e ndryshme skenike, do të kuptojë marrëdhëniet midis krijuesit dhe spektatorit, gjuhën skenike, mjetet teknike të nevojshme për realizimin e një evenimenti skenik. Ai do të kuptojë në tre vite me radhë përmasat, kalimet kohore, raportet midis aktorit dhe skenografisë, ndriçimit skenik dhe skenës, kostumeve dhe karakterit si dhe raportin midis skenografisë dhe kostumeve. Nëpërmjet detyrave të ndryshme praktike, që variojnë nga më thelbësoret dhe të thjeshtat e deri tek ato më të ndërlikuarat, më impenjativet; nëpërmjet shumëllojshmërisë teknike të përdorur gjatë tre viteve studim, nëpërmjet komunikimit profesional dhe ideor apo nëpërmjet njohurive shtesë për historinë e teatrit shqiptar dhe botëror dhe mbi të gjitha, duke përshtatur eksperiencat më në zë të shkollave botërore moderne, përveç synimit kryesor për të kanalizuar nxënësit në mënyrë progresive drejt perceptimit, eksplorimit dhe interpretimit të realitetit nëpërmjet artit, synimi tjetër është që të përgatisim një terren sa më prodhimtar dhe bazë për studimet e mëtejshme nëpër shkollat e larta, brenda dhe jashtë vendit.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- analizon me defekte një vepër me katër akte;
- përdor një gjuhë aspak lakonike;
- përdor me vështirësi mjetet dhe elemente të ndryshëm të skenës;
- përshtat me vështirësi raportet e ngjyrave në lidhje me konceptin e veprës skenike;
- realizon me vështirësi një pjesë të maketit të veprës.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- analizon mirë një veprë me katër akte dhe përdor deri diku një gjuhë lakonike në funksion të konceptit të veprës;
- përdor mirë elementet skenike dhe njeh mirë të gjithë pjesët përbërëse teknike të skenës;
- përdor mesatarisht koloritin në varësi të emocionit të ngjarjes dhe materialet e ndryshme në skenografi dhe kostumografi në funksion të konceptit të veprës;
- realizon mirë maketin e veprës;
- realizon mirë të gjithë kërkesat e detyrës së diplomës.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- analizon saktë një veprë me katër akte dhe përdor një gjuhë sa më lakonike në funksion të konceptit të veprës;
- përdor saktë elementet skenike dhe njeh mirë të gjithë pjesët përbërëse teknike të skenës;
- përdor saktë koloritin në varësi të emocionit të ngjarjes dhe përdor më së miri materialet e ndryshme në skenografi dhe kostumografi në funksion të konceptit të veprës;
- realizon saktë maketin e veprës;

realizon shumë mirë të gjitha kërkesat e detyrës së diplomës.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Literaturë rreth veprave klasike (komedi, tragjedi)
- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale: karton, letër, bojëra vaji, akrilik, baltë, allçi, polisterol.

Dega: ARTI FIGURATIV - PIKTURË

Lënda: Tekstil dhe modë

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Njohja dhe studimi i artit popullorë, (Kopjime)	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- demonstroi gjatë punës së vet karakterin dallues në ndryshimin e qilimit me sixhaden, në teknikën e punimit dhe përdorimi i motiveve;- vizatonte saktë modelin e qilimit në letër vizatimi, me anën e zmadhimit ose të zvogëlimit;- vazhdon punën me ngjyra deri në përfundim të projektit duke ndenjur besnik në modelin që kopjohet;- ruan karakterin e motiveve si në vizatim dhe me ngjyra;- ushtrohet në përdorimin e penelit dhe kombinimin e ngjyrave.
2. Njohja dhe studimi i natyrës, (kryesisht floreale)	<ul style="list-style-type: none">- realizon nga natyra vizatime me laps të zi dhe me ngjyra, me paste, akualet etj.;- realizon vizatimet në kopshtin botanik: (lule, gjethë, pemë, flutura, zogj etj.) ;- realizon vizatimet në muzeun arkeologjik dhe historik vizatime të motiveve dhe objekteve të ndryshme ;- realizon vizatimet më të detajuara dhe të sakta si në linjë dhe me ngjyra dhe të larmishme në formë dhe ngjyra;- realizon vizatimet dhe realizimet me ngjyra të motiveve dhe objekteve të ndryshme;

	<ul style="list-style-type: none"> - stilizon dhe përpunon, për të realizuar sa më mirë projektet e tekstit si dhe kompozime të ndryshme në këtë specialitet; - realizon ushtrime individuale, vizatime me laps dhe me ngjyra.
<p>3. Njohja me autor dhe vepra arti. Tekstil, tapiceri, (kopjime)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - orientohet me skema dhe forma të ndryshme kompozicionale të realizuara në teknika dhe materiale të ndryshme; - zbaton kushtëzimet materiale dhe teknike, duke i shfrytëzuar ato në funksion artistik dhe estetik; - kupton bifunksionalitetin dhe qëllimin e veprës së artit që do të kopjohet; - zgjedh veprën e artit të një autori në tekstil, tapiceri, ose kompozim dekorativ; - kopjon kompozimin në fillim duke e vizatuar në telajo, pastaj vazhdon puna duke e realizuar me ngjyra; - ruajnë karakterin e autorit në kopjimin e veprës së artit të tij.
<p>4. Kompozim me ritëm të thjeshtë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - krijon skema dhe forma të ndryshme kompozicionale, balancat koloristike dhe grafike; - përdor gjatë punëve tonet, ritmin, simetrinë, grafikën; - stilizon motivin e zgjedhur dhe bën përshtatjen e tij në projekt; - bën konceptimin paraprak të funksionit utilitar apo estetik të projektit që do krijohet; - krijon motivin në kompozim dhe e përsërit në mënyrë simetrike; - bën zgjedhjen e motivit, stilizimin dhe abstragimin në funksion të projektit; - kryen kërkim dhe jep zgjidhje e formës kompozicionale; - krijon bocete dhe zgjidhje grafike me ngjyra, variante të ndryshme; - përdor formatin në letër vizatimi 50x 35cm për realizimin e detyrës;

	<ul style="list-style-type: none"> - realizon me ngjyra dekorative dhe të vendosura në mënyrë simetrike.
5. Kompozim me ritëm asimetrik.	<ul style="list-style-type: none"> - kupton se skema kompozicionale e projektit është asimetrike si në formë dhe në ngjyra; - përdor tonet, ritmi, asimetria dhe zgjidhja grafike; - krijon kompozimin me disa ngjyra, skema kompozicionale, balanca koloristike, grafike dhe tonale; - bën konceptimin paraprak i funksionit utilitar apo estetik të projektit; - zgjedh motivin, stilizimin dhe abstragimin në funksion të projektit; - kërkim dhe zgjidhje e formës kompozicionale; - bën bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra, variante të ndryshme; - bën vizatimin e variantit më të mirë në letër vizatimi 50x 35cm; - realizon me ngjyra dekorative dhe të vendosura në mënyrë asimetrike.
6. Dizajnim për veshje, (fashion design)	<ul style="list-style-type: none"> - njeh veshjet popullore kombëtare, me larminë dhe dallimet e tyre sipas krahinave, seksit, moshave dhe funksionit që ato kanë; - njeh veshjet moderne (fashion design) të tipit altamoda, nëpërmjet katalogëve të ndryshëm, revistave të modës, skicave dhe vizatimeve të autorëve të ndryshëm etj.; - vizaton me lapsa me ngjyra dhe stilizim i një veshjeje me tendenca të spikatjes të disa elementeve tradicionalo - modern; - realizon në projektet për realizimin e veshjeve të ketë dallime në stilizimin veshjeve sipas stinëve dhe moshave;

	<ul style="list-style-type: none"> - krijon bocete dhe shumë variante të veshjeve të punuara me lapsa dhe me ngjyra për të realizuar një veshje të stilizuar në nivelin e dëshiruar; - zgjedh variantin më të mirë. Vizatimi dhe realizimi me ngjyra në letër në format më të madh; - bën ushtrime me fantazi të lirë dhe të pavarur jashtë mësimit.
--	---

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënës/i,-ja është i nivelit të MJAFTUESHËM kur:

- frekuenton orët e mësimit.
- krijon dhe realizon mjaftueshëm.
- realizon mjaftueshëm programin e mësimit.

Nxënës/i,-ja është i nivelit të MIRË kur:

Nxënës/i,-ja arrin këtë nivel, kur:

- frekuenton rregullisht orët e mësimit.
- realizon mirë programin mësimor.
- realizon mirë kompozimin në formë dhe përmbajtje.

Nxënës/i,-ja është i nivelit SHUMË TË MIRË kur:

Nxënës/i,-ja arrin këtë nivel, kur:

- frekuenton rregullisht orët e mësimit.
- realizon programin mësimor.
- realizon shumë mirë kompozimin si në formë dhe përmbajtje.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
<p>1. Kompozim me ritëm gjeometrik.</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kërkon skema dhe forma kompozicionale; - bën zgjidhje grafike të kompozimit; - bën baraspeshimin e linjave, toneve, ngjyrave dhe ruan ritmin si element parësor; - njeh procedurën e zbatimit teknik të projektit; - di destinacionin për të cilin krijohet projekti; - zgjedh motivin e përshtatshëm në shërbim të idesë, e vizaton atë, e stilizon dhe e abstragon duke e ruajtur simbolikën e vet; - realizon bocete, zgjidhje grafike dhe me disa ngjyra, variante të ndryshme; - ka fantazi krijuese nëpërmjet bashkimit të motiveve; - realizon detyrën në formatin letër 50 x 35cm dhe e realizon me ngjyra;
<p>2. Kompozim me ritëm asimetrik</p>	<ul style="list-style-type: none"> - krijojnë skema dhe forma kompozicionale asimetrike; - kryen balanca grafike, koloristike, lineare etj.; - bën linja, tone, fraktura – si elemente stilizuese; - di destinacionin për të cilin krijohet projekti; - zgjedh motivin gjeometrik, floreal, oriental ose me objekte të ndryshme; - realizon vizatimin, stilizimin dhe abstragimin e tij; - krijojnë bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra, në disa variante; - realizon vizatime, ku variantin më të mirë e hedh në letër vizatimi me format të madh 50 x 35cm;

	<ul style="list-style-type: none"> - realizon me ngjyra projektin ku kërkohet në mënyrë sa më dekorative dhe mund të përdoren efekte të ndryshme gjatë realizimit;
3. Kompozim i mbyllur	<ul style="list-style-type: none"> - realizon kompozim të mbyllur, që përbëhet nga qendra dhe bordurat; - realizon skema kompozicionale dhe forma që mund të zgjidhet simetrike ose asimetrike, në çdo rast i mbyllur; - trajton linja, tone, fraktura si elemente stilizues për ta pasuruar kompozimin; - krijon balancën si qendër – bordurë në vizatimin e motiveve dhe në koloritin e tyre mbi sipërfaqen e kompozimit; - zgjedh motivin ose objektin, vizatimin, stilizimin dhe abstragimin e tyre në përshtatje të destinacionit; - krijon bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra disa variante; - zbërthen motivin dhe krijon harmonizimin e tyre mes qendrës dhe bordurave; - realizon vizatimin e variantit më të mirë në letër vizatimi 50 x 50cm; - realizon me ngjyra në mënyrë dekorative;
4. Dizajnim për veshje, (fashion design)	<ul style="list-style-type: none"> - zhvillon tendencën për spikatje të elementeve tradicionale dhe moderne; - realizon stilizimin e figurës bashkë me veshjen; - bën dallimin në realizimin e veshjeve sipas stinëve dhe moshave; - bën krijimin dhe realizimin elegant të veshjeve nëpërmjet përdorimit të elementeve dhe mjeteve të ndryshme shprehëse; - bën zgjedhjen e veshjes që do të krijojme;

	<ul style="list-style-type: none"> - mbledhjen e materialeve të ndryshme, foto nga veshjet popullore të zonës që njohim, vizatime, katalogë me veshje të modës, informacione të tjera për veshjet etj.; - realizon bocete me laps dhe me ngjyra, variante të ndryshme; - zgjedh variantin më të mirë dhe kryen realizimin në letër vizatim në formatin 70 x 50cm; - realizon ushtrime me fantazi të lirë dhe të pavarur jashtë mësimit;
<p>5. Kompozim i lirë, (abragim, kolazh)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh elementin –objekt dhe kryen stilizimin dhe abstragimin e tij; - bën dekorimin e elementeve të lojës kompozicionale; - trajton lojën artistike të elementeve të ndryshëm me gjuhë të lirë imagjinare gjatë një kompozimi; - realizon në telajo kompozimin në letër vizatimi ose edhe në material të tjera; - zgjedh motive simbolike dhe në përshtatje të kompozimit, mjeteve dhe materialeve që do të përdorim në këtë projekt; - realizon skema dhe forma kompozicionale, me zgjidhje sa më interesante që i shërbejnë njëra tjetrës; - realizon bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra; - zgjedh variantin më të mirë dhe vizatimi në format të madh, në telajo, letër vizatimi apo materiale të tjera; - punon me prova dhe eksperimente artistike të rastësishme, gjatë realizimit me ngjyra, në procesin krijues; - zgjedh materialet që do të përdorë në kompozimin me kolazh, sa më simbolike dhe të zgjedhura mirë në shërbim të formës dhe përmbajtjes;

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM kur:

- nuk njeh mirë konceptet bazë të lëndës;
- komponon me defekte strukturore;
- arrin të njohë me vështirësi problematikat në punën e tij;
- arrin të punoj me vështirësi me bojëra akrilike;
- ka vështirësi me zberthimin e motivit;
- ndjek jo- rregullisht programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit të “MIRË” kur:

- njeh mirë konceptet bazë të lëndës;
- paraqit mirë në letër konceptin e punës së tij;
- vizaton mirë raportin midis ngjyrës dhe stilizimit;
- riprodhon mjaftueshëm një vepër të një autori tjetër.

Nxënësi/ja është i nivelit “SHUMË TË MIRË” kur:

- njeh shumë mirë konceptet bazë të lëndës;
- demonstroi aftësi shumë të mira krijuese;
- komponon në mënyrë të saktë objektet dhe modelet në punën e tij;
- përvetëson teknika të tjera plotësuese;
- ka të zhvilluar identitetin individual.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
<p>1. Kompozim abstrakt, (teknika të ndryshme)</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zgjedh objektin, stilizon dhe bën abstragimin e tij në nivele simbolike; - realizon zgjidhjen grafike të kompozimit; - realizon baraspeshimin e linjave, toneve dhe ngjyrave; - realizon lojën vizive të elementeve të abstraguara; - bën orientimin për krijimin dhe avancimin e stilit dhe simbolikës personale; - zgjedh motivin - objektin të përshtatshëm në shërbim të idesë; - realizon vizatimin, stilizimin dhe abstragimin e motiveve dhe objekteve; - realizon bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra, forma të ndryshme kompozicionale, variante me ngjyra; - realizon vizatimin në telajo ose në materiale të tjera në format të madh; - kryen realizimin e kompozimit me ngjyra dhe me materiale e teknika të ndryshme;
<p>2. Kompozim i mbyllur apo i hapur, (thurje, lidhje, stampim)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon lojën me tone të përafërta, gama koloristike, finesa lineare; - kryen zgjedhje të posaçme të motiveve për krijimin e emocioneve të qetësisë dhe të rehatisë; - realizon tendencë dhe finesë elegante kompozicionale; - zgjedh motivin, stilizimin dhe abstragimin në një kompozim; - realizon balancimin në kompozimin e qendrës me bordurat, gjithashtu dhe ngjyrat, tonet, linjat etj.; - realizon bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra, në variante të ndryshme; - realizon përpunimin e gamës koloristike, përmes përdorimit të ngjyrave të qeta dhe dekorative;

	<ul style="list-style-type: none"> - realizon vizatimin në format të madh dhe bën vlerësim nëpërmjet kompozimit të motiveve dhe shpërndarjes së tyre në qendër dhe në bordurë; - kryen realizimin me ngjyra të projektit përmes një pune të pastër dhe me gama të përafërta në mënyrë sa më dekorative dhe trajtimi i saktë dhe dekorativ i motiveve;
<p>3. Thellim në kompozimin e mbyllur,(thurje, lidhje)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon zgjedhjen e motiveve në përshtatje të teknikës së punimit me fije leshi në tezgjah; - përqendrohet në stilizimin dhe ritmin e motiveve të shpërndarë në sipërfaqen e kompozimit; - kryen harmonizimin e hapësirave të sfondit e të motiveve dhe qendrën me bordurat; - realizon linja, tone, fraktura – si elemente stilizues; - realizon balanca grafike e koloristike, me organizim qendër – bordurë si në vizatimin e motiveve dhe në koloritin e tyre mbi sipërfaqen e kompozimit; - përdor shumëllojshmëri të mjeteve shprehëse në realizimin e projektit; - zgjedh motivin qendror të bordurave, stilizimin, abstragimin dhe përpunimin; - zhvillon trajtimin dhe pasurimin e formës kompozicionale; - realizon bocete, zgjidhje grafike dhe me ngjyra disa variante; - realizon zbërthimin e motivit dhe kryen harmonizimi i tyre mes qendrës dhe bordurave; - realizon vizatimin e variantit më të mirë në letër vizatimi 70 x 50cm; - kryen realizimin me ngjyra dekorative, harmonike dhe të shtrira.
<p>4. Kompozim me elemente simbolikë (diplomë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjedh motivin si objekt – në nivelin simbolik; - kupton se forma dhe përmbajtja duhet të shërbejnë dhe të jenë në funksion të kompozimit; - përdor lojën vizive të elementeve të abstraguara;

	<ul style="list-style-type: none"> - orientohet për krijimin dhe avancimin e stilit dhe simbolikës personale nëpërmjet pikturimit dhe realizimit të projektit; - përdor mjete të ndryshme shprehëse në kompozim; - realizon stilizimi dhe abstragimi i motiveve dhe objekteve në nivelin simbolik; - realizon bocete, zgjidhje grafike, me laps dhe me ngjyra, variante të ndryshme; - realizon vizatimin e saktë të gjitha detajeve të kompozimit në telajo; - realizon mbushjen e sfondit me ngjyra, dhe mbushjen e motiveve dhe objekteve me ngjyra; - realizon trajtimin artistik dhe të detajeve të ndryshme të kompozimit në të gjithë sipërfaqen e telajos; - përdor forma, mjete dhe materiale të ndryshme në realizimin përfundimtar të kompozimit;
<p>5. Dizajnim për veshje, (fashion design)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zhvillon njohuritë, shijet dhe fantazinë personale; - realizon krijim të veshjeve të tipit altamoda; - shfrytëzon elemente nga veshjet kombëtare për të stilizuar duke i lehtësuar në përfrimin e frymës me veshjet e kohës; - spikat gjatë punimeve me elemente tradicionale dhe moderne; - realizon veshje me ngjyra ose edhe me materiale të ndryshme; - realizon bocete me laps, zgjidhje grafike dhe me ngjyra, variante të ndryshme; - shfrytëzon materiale të ndryshme katalogë, revista të modës, ekspozita të ndryshme etj; - realizon vizatim në format të madh, realizim me ngjyra dhe me material të tjera; - realizon veshje në manekin me materiale të ndryshme; - kryen ushtrime me fantazi të lirë dhe të pavarur jashtë mësimit.
<p>Udhëzime metodologjike:</p>	

Mësuesi i lëndës Tekstil dhe Modë duhet të njohë, të drejtojë e të nxisë veprimtarinë krijuese dhe realizuese të nxënësit, kërkohet përgatitje dhe përgjegjësi maksimale për zbatimin me sukses të programit. Ai duhet të njohë mirë përmbajtjen e programit, si dhe të jetë vazhdimisht i interesuar për të kualifikuar veten në mënyrë individuale, të krijojë një bazë të fuqishme materiale për ti paraprirë zhvillimit normal të orëve të mësimit, të transmetojë qartë përmbajtjen e temës për detyrën e re të nxënësi.

Nxënësve u krijohet mundësia për të njohur e studiuar historinë dhe zhvillimin e artit popullor, historinë dhe zhvillimin e veshjes duke i parë të realizuara në muze të ndryshme dhe nëpërmjet librave, katalogëve me punime në tekstil dhe revistave. Gjithashtu nxënësi duhet të orientohet të frekuentojë ekspozitat e ndryshme të artit pamor, të bëjë vizita në galeri arti, muze dhe biblioteka duke shfrytëzuar librat e artit dhe katalogët në shërbim të temave dhe projekteve që do të realizojë. Ai në këtë mënyrë arrin të njohë autor dhe vepra në tekstil dhe tapiceri e më tej.

Njohja dhe studimi i natyrës realizohet duke dalë të organizuar në natyrë i gjithë grupi dhe me punë individuale jashtë shkollës. Realizohen sa më shumë vizatime me motive të ndryshme, me lule, gjethe, objekte të ndryshme nga arkeologjia, arkitektura etj. dhe çdo nxënës krijon bllokun e tij personal, i cili do ti shërbejë më pas për krijimin e projekteve sipas tematikës së caktuar nga programi. Këto vizatime stilizohen dhe përpunohen nga nxënësi në detaje në funksion të kompozimeve që do të realizojë.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit “MJAFTUESHEM” kur:

- nuk ka interes për njohjen teorike dhe praktike të lëndës;
- realizon mjaftueshëm zbërthimin e motivit, stilizimit dhe ngjyrosjen e një pune;
- nuk arrin të aktivizohet në bashkë-bisedimet midis shokëve;
- ka mangësi në realizimin e detyrave të dhëna.

Nxënësi/ ja është e nivelit të “MIRË” kur:

- përdor me siguri mjetet teknike të punës;

- realizon mirë zbërthimin e motivit;
- eksperimenton lehtësisht me motivin dhe ngjyrat dekorative;
- realizon mirë dhe me korrektësi hapat që duhet të ndjekë gjatë punës;
- krijon relativisht mirë raportet koloristike.

Nxënësi/ja është e nivelit “SHUMË TË MIRË”kur:

- tregon interes për njohjen teorike dhe praktike të lëndës;
- realizon shumë mirë zbërthimin e motivit;
- përvetëson shumë mirë aftësitë rreth mjeteve praktike të lëndës;
- realizon shumë mirë dhe me korrektësi teknika të tjera plotësuese;
- aktivizohet maksimalisht ne çdo projekt;

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Literaturë rreth autorëve të njohur, vendas dhe të huaj mbi historinë e tekstitit.
- Burime te ndryshme nga interneti.

Materiale:

- Fibra, letra, lapsa me ngjyra, copa, plastikë, mjete druri, gjilpëra, penj, etj.

Dega: ARTI FIGURATIV - PIKTURË

Specialiteti: Fotografi

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Fotografia dhe historiku i saj	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- njeh artin e fotografisë;- njeh fotografinë botërore;- njeh fotografinë dhe autorët shqiptarë;- njeh zhanret e ndryshme të artit të fotografisë;
2. Njohje me teknikën e fotografisë	<ul style="list-style-type: none">- kupton ndërtimin e filmit bardhë e zi dhe me ngjyra;- dallon elementet që përbëjnë filmin;- përshkruan ndërtimin dhe funksionimin e aparatit me film si dhe manual;- praktikohet me programet automatike;- krijon një set fotografik me objekte të thjeshta;
3. Krijueshmëria në fotografi	<ul style="list-style-type: none">- zbaton udhëzimet e programit manual;- kupton dhe përdor gjatë fotografimit aperturën;- krijon foto duke përdorur ISO-n;- përdor gjatë krijimit të fotove grilën e dritës për të krijuar efekte;- krijon punë të ndryshme duke përdorur njohuritë e marra për të qenit krijues;
4. Elementët e kompozimit	<ul style="list-style-type: none">- realizon kompozimin e kuadrit;

	<ul style="list-style-type: none"> - kupton prerjet e planeve. - praktikon pikën e kundrimit; - realizon dhe është krijues me elementet më komplekse që ndërtojnë fotografinë; - realizon një set fotografik natyrë e qetë me objekte komplekse;
<p style="text-align: center;">5. Fotografia e peizazhit urban</p>	<ul style="list-style-type: none"> - - kupton rolin dhe funksionin e perspektivës si - dhe rëndësinë e saj në kuadër; - kupton rëndësinë e dritës natyrale dhe ta kërkojë atë; - ndërton një kuadër sa më të thellë duke luajtur me planet; - krijon një kuadër sa më dinamik urban.
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njih minimalisht ndërtimin e aparatit dhe elementët përbërës të tij; • njih minimalisht ndërtimin e filmit negativ dhe pozitiv; • njih pak funksionimin e aparateve digjitale; • kryen të paktën një detyrë praktike të dhënë gjatë vitit. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përvetëson mesatarisht elementet teorike, teknike dhe artistike që luan fotografia; • përvetëson mesatarisht elementet e kompozimit dhe këndvështrimit; 	

- përvetëson mirë ndërtimin e aparatit dhe elementët përbërës të tij;
- njeh mirë funksionimin e aparateve digjitale;
- kryen pjesërisht detyrat praktike të dhëna gjatë vitit.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përvetëson elementet teorike, teknike dhe artistike që luan fotografia;
- përvetëson dhe krijon në mënyrë të saktë elemente të kompozimit dhe këndvështrimit;
- njeh profesionalisht ndërtimin e aparatit dhe elementët përbërës të tij;
- njeh mirë rolin që luajnë objektivat dhe diafragma;
- përvetëson ndërtimin e filmit negativ dhe pozitiv;
- njeh më së miri funksionimin e aparateve digjitale;
- kryen me sukses detyrat praktike të dhëna gjatë vitit.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
<p>1. Problemet komplekse teknike dhe estetike të fotografisë</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - praktikon në mënyrë efektive gjetjen e karakterit të maskës; - praktikon dhe realizon ndërtimin e maskës në volum; - përvetëson teknikën e realizimit të negativit në allci; - realizon me sukses një maskë me të gjitha detajet e nevojshme;
<p>2. Parimet e elementeve të ndriçimit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njeh me teknikat bazë të ndriçimit;

	<ul style="list-style-type: none"> - kupton ndryshimin midis ndriçimit natyral dhe atij artificial; - realizon detyrat praktike portret dhe bust me teknikat e mësipërme;
3. Arti i kinemasë	<ul style="list-style-type: none"> - njih me historikun e kinemasë botërore dhe atë shqiptare; - njih ndërtimin e kamerës me film dhe asaj digjitale; - kupton prerjet e planeve dhe gjuhën filmike; - realizon me teknikën dhe programet bazë të montazhit; - krijon një produkt të thjeshtë filmik me njohuritë e mësipërme.
4. Fotografia në natyrë. (Wild life and outdoor)	<ul style="list-style-type: none"> - krijon një set fotografik në natyrë; - krijon një set fotografik me temë “Trashëgimia kulturore”;

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënës/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih minimalisht objektivat dhe ndërtimin e tyre;
- njih minimalisht pajisjet kryesore të ndriçimit;
- njih pak funksionimin dhe ndërtimin e kamerës me film dhe atë digjitale;
- kryen të paktën një detyrë praktike të dhënë gjatë vitit.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË kur:

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih mirë objektivat dhe ndërtimin e tyre;
- njih mirë objektivat kënd gjerë, normalë dhe kënd ngushtë;
- njih mirë pajisjet kryesore të ndriçimit;

- njeh mirë historikun e kinemasë botërore dhe shqiptare;
- kryen mirë detyrat praktike të dhëna gjatë vitit.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË kur:

- njeh saktë objektivat dhe ndërtimin e tyre;
- njeh saktë dhe është krijuar me objektivat kënd gjerë, normalë dhe kënd ngushtë;
- njeh saktë pajisjet kryesore të ndriçimit;
- realizon saktë detyrat me ndriçim natyral dhe artificial;
- njeh më së miri historikun e kinemasë botërore dhe shqiptare;
- njeh më së miri funksionimin dhe ndërtimin e kamerës me film dhe atë digjitale;
- realizon me sukses një etyd të thjeshtë filmik.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
<p>1. Pajisjet laboratorike të larjes dhe stampimit të fotos, bardhë e zi dhe me ngjyra.</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh pajisjet laboratorike për zhvillimin dhe stampimin e filmit bardhë e zi; - njeh pajisjet laboratorike për zhvillimin dhe stampimin e filmit me ngjyra; - praktikon procesin e zhvillimit të filmit pozitiv (reversal) bardhë e zi; - praktikon procesin e zhvillimit të filmit pozitiv (reversal) me ngjyra; - realizon një set fotosh të stampuara në laborator me teknikat e mësipërme.

<p align="center">2. Video Art</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kupton se çështë video art; - njeh artistët kryesorë të këtij mediumi; - kupton ndryshimin midis video art dhe filmit apo TV; - realizon me sukses një detyrë në këtë mediu;.
<p align="center">3. Projekti diplomës: <i>Foto, Film i shkurtër, Video art, Video instalim.</i> <i>Temë e lirë</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizon me sukses detyrën e diplomës bazuar në të gjithë informacionin e marrë në tre vite.
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Lënda e fotografisë synon të njohë nxënësit me teknikat e fotografisë dhe t’i aftësojë ata në përdorimin e aparatit dhe aksesoreve që shërbejnë për procesin e krijimitarisë në fotografi. Programi synon gjithashtu t’i bëjë nxënësit të vëmendshëm ndaj mediumit të fotografisë jo vetëm si një shkencë por dhe si një mjet për tu shprehur në kontekstin kulturor. Mjeshtëria në teknikën e fotografisë dhe evoluimi në principet artistike të mediumit, janë faktorët që do ta udhëheqin nxënësin në krijimin e personalitetit artistik të tij. Në përfundim të këtij programi nxënësi do të jetë i aftë të krijojë një portofol të plotë me krijimtaritë e tij të cilat do të shfaqin njohuritë e përfituara si dhe do ti shërbejnë atij në studimet e mëpasme.</p>	
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh pak pajisjet laboratorike të larjes dhe stampimit të fotos; • njeh pak historikun dhe artistët që përfaqësojnë video art; • kryen të paktën një detyrë praktike të dhënë gjatë vitit; • realizon minimumin e detyrës së diplomës duke u bazuar në të gjitha teknikat dhe mediumet që ka mësuar. 	

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih mirë pajisjet laboratorike të larjes dhe stampimit të fotos;
- njih mirë proceset e zhvillimit të filmit bardhë e zi dhe me ngjyra;
- njih mirë proceset e stampimit të fotografisë bardhë e zi dhe me ngjyra;
- njih mirë historikun dhe artistët që përfaqësojnë video art;
- realizon mirë një detyrë në mediumin e video art.
- realizon mirë detyrën e diplomës duke u bazuar në të gjitha teknikat dhe mediumet që ka mësuar.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih dhe kupton saktë pajisjet laboratorike të larjes dhe stampimit të fotos;
- njih dhe praktikon proceset e zhvillimit të filmit bardhë e zi dhe me ngjyra;
- njih dhe praktikon proceset e stampimit të fotografisë bardhë e zi dhe me ngjyra;
- përvetëson saktë mediumin e video art;
- njih mirë historikun dhe artistët që përfaqësojnë video art;
- realizon saktë një detyrë në mediumin e video art;
- realizon me sukses detyrën e diplomës duke u bazuar në të gjitha teknikat dhe mediumet që ka mësuar.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Literaturë rreth autorëve të njohur, shqiptarë dhe të huaj të historisë së fotografisë.

- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale:

- Aparat fotografik, lente (objektiv), laptop, kompjuter, drita flash, drite e vazhduar, sfonde me ngjyra të ndryshme, kartë memorie, letër fotografike, kartona.

IV. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR LËNDËT TEORIKE ARTISTIKE

Dega: ART FIGURATIV

Lënda: Perspektivë

Klasa: 10

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Vështrim historik i perceptimit të Perspektivës në shekuj	<i>Nxënësi/ja:</i> - njeh periudhat historike dhe shpjegon zhvillimin e përdorimit të Perspektivës në kohë;
2. Perspektiva lineare	- njeh llojet e projeksioneve; - përvetëson projeksionin e Perspektivës; - përvetëson nocionet bazë të saj;
3. Perspektiva e elementeve gjeometrik në plan të sheshtë	- përvetëson ndërtimin gjeometrik të elementeve dhe fig. plane të thjeshta si, vijë drejtëza katërkëndori, trekëndëshi, pesëkëndshi, gjashtëkëndëshi;

<p>4. Lartësia në Perspektivë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - përvetëson ndërtimin në perspektivë të trupave në vëllim si, kubi dhe piramida ; - ndërton këto objekte të grupuara duke formuar komplekse ndërtesash të thjeshta në disa pika shikimi;
<p>5. Planet e pjerrëta Perspektiva e interierit Rrethi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ndërton disa objekte më të ndërlikuara si:<i>shkallët dhe natyrën e qetë, dhomën me disa objekte,etj;</i> - kupton se si ndikon horizonti në lidhje me pikën e shikimit;
<p>6. Ndriçimi dhe hijet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - përvetëson ndërtimin e hijes së figurave plane dhe atë të objekteve si: <i>kubi, sfera, piramida dhe shkalla, si dhe thyerjen e tyre.</i>
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Programi është i ndërtuar duke u mbështetur në një nga parimet bazë të mësimdhënies bashkëkohore, të lidhjes së teorisë me praktikën. Perspektiva duke qenë një lëndë teoriko- praktike jo vetëm e pajis nxënësin/en me njohuri teoriko-shkencore por dhe me njohuri profesionale,ato e përgatisin nxënësin/en të hedhë bazat e aftësive të tij artistike dhe krijuese për të ardhmen.</p> <p>Njohuritë e kësaj lënde që kanë të bëjnë me disiplinën e Perspektivës, si një pjesë e gjeometrisë deskriptive shërbejnë si një urë lidhëse ndërmjet shkencave ekzakte si matematika dhe gjeometria, me artin pamor tradicional por edhe me atë bashkëkohor. Gjatë kësaj lënde nxënësi duke marrë njohuri teorike, por edhe historike mbi zhvillimin e disisplinës së Perspektivës, të përdorimit të ndryshëm të saj përgjatë gjithë periudhave të ndryshme kohore të artit, i jep mundësi atij të pajiset me një nga konceptet më të rëndësishëm mbi të cilin zhvillohet arti, në atë të evoluimit të mendimit artistik.</p>	
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p>	

Vlerësimi i njohurive, i aftësive dhe qëndrimeve që demonstroi nxënësi do të ndahet në pesë nivele sipas të dhënave më poshtë. Çdo nivel prezanton përvetësimin e njohurive, kompetencave në shprehjet praktike që ai ka fituar, por dhe përpjekjet, interesin dhe qëndrimin krijues dhe interaktiv që ai ka, përkundrejt kësaj lënde.

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- e njeh argumentin teorik në mënyrë të pjesshme;
- ndërton vizatimet perspektive pjesërisht mirë;
- përdor mjete gjeometrike pjesërisht mirë.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përvetëson argumentin mjaft mirë;
- paraqet shprehje gjeometrike përgjithësisht të sakta;
- përdor në vizatime kreativitet.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- interpreton materialin teorik të lidhur me aftësitë artistike;
- zotëron elementet gjeometrike duke ndërtuar vizatime me nivel të lartë artistik;
- argumenton njohuritë e literaturës ndihmëse që lidhen me temën e shtjelluar.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Tekst “Perspektiva artistike” Për shkollat e mesme artistike, Autor: Sulejman Dashi, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, 1989
- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale:

- Videoprojektor
- Tabelë në të cilën mësuesi shpjegon
- Fletore vizatimi
- Lapsa
- Vizore

Dega: Arti figurativ

Lënda: Histori e artit shqiptar

Klasa: 11

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
Arti i periudhës parahistorike Arti ilir Arti i qyteteve antike bregdetare Arti paleokristian Arti i arbërve të hershëm Arti bizantin Arti pasbizantin i shek. XVI-XIX	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikon veprat e artit dhe zhvillimet artistike në lidhje me periudhën dhe kontekstin historik në Shqipëri; - diskuton rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit në periudha historike ndryshme; - diskuton kushtet sociale që ndikuan në veprat e artit;

<p>Arti popullor: qytetet, arkitektura, artizanati)</p> <p>Arti i rilindjes kombëtare shqiptare</p> <p>Arti i periudhës së pavarësisë</p> <p>Arti i periudhës pas çlirimit (pas luftës së dytë botërore)</p> <p>Shikim i përgjithshëm: konkluzione</p> <p>Vizita në muzeun arkeologjik Tiranë</p> <p>Vizita në muzeun historik kombëtar</p>	<ul style="list-style-type: none"> - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore shqiptare në kontekstin historik dhe në kontekstin social- kulturor; - përshkruan simbolet në veprat e artit në lidhje me kontekstin historik; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti.
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Kjo lëndë kërkon që të japë informacion të pasur përmes materialit të shkruar (teksteve apo leksioneve), duke u mbështetur padyshim në mjetet pamore. Programi shtjellohet me rrugë shkencore në hapësirë dhe në kohë, duke zbuluar jo vetëm lidhjet e artit me shoqërinë dhe vartësinë e tyre reciproke, por dhe ligjet e brendshme të zhvillimit të artit. Në shërbim të procesit mësimor zhvillohen vizita dhe ekskursionet në ato vende ku është përqendruar një trashëgimi e pasur historike dhe kulturore-artistike. Gjithashtu, materiali bazë për zhvillimin e kësaj lëndë është teksti mësimor i nxënësit ose burime të ndryshme letrare të gjetura përmes internetit apo literaturave të ndryshme.</p>	
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh mjaftueshëm zhvillimin e historisë së artit shqiptar; • dallon ndonjë vepër të artit shqiptar; • arrin të shpjegojë disa karakteristika të artit shqiptar në periudha të ndryshme; 	

- arrin të mbajë një qëndrim të qartë, duke vlerësuar artin shqiptar në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njeh dhe flet për zhvillimin e historisë së artit shqiptar;
- dallon vepra të ndryshme të artit shqiptar;
- shpjegon karakteristikat e artit shqiptar në periudha të ndryshme;
- mban një qëndrim të qartë, duke vlerësuar saktë artin shqiptar në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njeh shumë saktë zhvillimin e historisë së artit dhe flet rreth tij;
- dallon saktë vepra të ndryshme të artit shqiptar dhe krijuesit e tyre;
- shpjegon saktë dhe dukshëm karakteristikat e artit shqiptar në periudha të ndryshme;
- mban një qëndrim të qartë, duke vlerësuar saktë artin shqiptar në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- “Arti dhe artizanati botëror”, Dh. Gogollari, K. Zoraqi, 1994, Tiranë.

Literaturë e sugjeruar

- “Ikona nga komunitetet shqiptare ortodokse”, Muzeu Mesjetar i Korçës.
- “Historia e Arkitekturës në Shqipëri”, A. Meksi, A. Baçe, E. Riza, Gj. Karaiskaj, P. Thomo, botim i dytë i ribotuar, Shtëpia botuese Kristalina- KH, 2016, Tiranë.

- Revista “Monumente”.
- “Arti i Rilindjes Shqiptare”, Ferid Hudhri, Shtëpia Botuese Onufri, 2000.
- “Shqipëria në Art”, Ferid Hudhri, Shtëpia Botuese Onufri, 2018.
- Katalogë të artistëve, Odhise Paskali, Vangjush Mio, etj.

Materiale:

- Tekst
- Videoprojektor
- Tabelë në të cilën mësuesi shpjegon

Dega: ART FIGURATIV

Lënda: Histori e artit botëror

Klasa: 12

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
1. Arti në parahistori	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Shpjegon karakteristikat e artit në parahistori duke u mbështetur në artefaktet e kësaj periudhe;
2. Arti në antikitet	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon karakteristikat dalluese të qytetërimeve në antikitet; - identifikon veprat e artit dhe zhvillimet artistike të qytetërimeve antike në lidhje me periudhën historike dhe vendin; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit të qytetërimeve antike në periudha historike dhe në kontekste kulturore të ndryshme;

	<ul style="list-style-type: none"> - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore të qytetërimeve antike, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti.
3. Arti në mesjetë	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon karakteristikat e artit në mesjetë; - identifikon veprat e artit dhe zhvillimet artistike në mesjetë në lidhje me periudhën historike dhe vendin; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit në mesjetë në kontekste historike dhe kulturore të ndryshme; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti;
4. Arti në rilindje	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon karakteristikat e artit në rilindje; - identifikon veprat e artit dhe zhvillimet artistike në rilindje në lidhje me periudhën historike dhe vendin; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit në rilindje në kontekste historike dhe kulturore të ndryshme; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti;
5. Arti Barok	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon dhe identifikon karakteristikat e zhvillimit të artit barok në vende të ndryshme;

	<ul style="list-style-type: none"> - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit barok në kontekste historike dhe kulturore të ndryshme; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti.
6. Arti neoklasik	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon dhe identifikon karakteristikat e zhvillimit të artit neoklasik; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti; - diskuton ose shkruan rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik.
7. Arti romantik	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon dhe identifikon karakteristikat e zhvillimit të artit romanik; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti; - diskuton ose shkruan rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik;
9. Arti realist dhe në shekullin XIX	<ul style="list-style-type: none"> - identifikon dhe përshkruan karakteristikat e zhvillimit të artit realist; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit dhe të artistëve në fund të shek. XIX në Evropë dhe në vende të tjera; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti;

	<ul style="list-style-type: none"> - diskuton ose shkruan rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik;
10. Arti në shekullin XX	<ul style="list-style-type: none"> - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit dhe të artistëve në gjysmën e parë dhe në gjysmën e dytë të shek. XX; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - analizon elementët e gjuhës vizuale, teknikën e përdorur, aspektet historike në një vepër arti; - diskuton ose shkruan rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik.
11. Artet e popujve të tjerë	<ul style="list-style-type: none"> - identifikon veprat e artit dhe zhvillimet artistike në lidhje me periudhën historike dhe vendin; - përshkruan karakteristikat dalluese të veprave të artit në periudha historike dhe në kontekste kulturore të ndryshme; - diskuton kushtet sociale që ndikuan veprat e artit; - përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson vepra arti, objekte të trashëgimisë kulturore nga kultura të ndryshme, në kontekstin historik dhe në kontekstin social kulturor; - diskuton ose shkruan rreth historisë së artit duke përdorur një fjalor të zgjeruar artistik.
12. Analizë e veprave	
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Kjo lëndë ka për qëllim të njohë dhe të informojë nxënësit me rrugën që ka ndjekur zhvillimi i arteve figurative gjatë historisë së njerëzimit, që nga zanafilla deri në ditët tona, me ngjarjet, përfaqësuesit dhe krijuesit e tij. Ajo, gjithashtu, synon që të ruajë një raport dialektik midis karakterit informues dhe atij analitik të materialit teorik dhe pamor.</p> <p>Kjo lëndë jep informacion të pasur përmes materialit të shkruar (teksteve apo leksioneve), duke u mbështetur përditshëm në mjetet pamore. Programi shtjellohet me rrugë shkencore në hapësirë dhe në kohë, duke zbuluar jo vetëm lidhjet e artit me shoqërinë dhe vartësinë e tyre</p>	

reciproke, por dhe ligjet e brendshme të zhvillimit të artit. Në shërbim të procesit mësimor zhvillohen vizita dhe ekskursione në ato vende ku është përqendruar një trashëgimi e pasur historike dhe kulturore-artistike. Gjithashtu, materiali bazë për zhvillimin e kësaj lënde është teksti mësimor i nxënësit ose burime të ndryshme letrare të gjetura përmes internetit apo literaturave të ndryshme.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih pranueshëm zhvillimin e historisë së artit botëror;
- dallon ndonjë vepër të artit botëror;
- arrin të shpjegojë disa karakteristika të artit botëror në periudha të ndryshme;

mban një qëndrim të qartë, duke vlerësuar saktë artin botëror në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih dhe flet për zhvillimin e historisë së artit botëror;
- dallon vepra të ndryshme të artit botëror;
- shpjegon karakteristikat e artit botëror në periudha të ndryshme;
- mban një qëndrim të qartë, duke vlerësuar saktë artin botëror në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih shumë saktë zhvillimin e historisë së artit dhe flet rreth tij;
- dallon saktë vepra të ndryshme të artit botëror dhe krijuesit e tyre;

- shpjegon saktë dhe dukshëm karakteristikat e artit botëror në periudha të ndryshme;
- mban një qëndrim të qartë, duke vlerësuar saktë artin botëror në etapa të ndryshme të zhvillimit të artit figurativ.

Materiale dhe burime mësimore:**Burime mësimore:**

- “Arti dhe artizanati botëror”, Dh. Gogollari, K. Zoraqi, 1994, Tiranë.

Literaturë e sugjeruar:

- " ART WORLD HISTORY " D.K. LONDON, NEW YORK 2002.
- " I tempi dell'arte ", Pierluigi De Vecchi, Elda Cerchiari. RCS Libri C.E.A. Milano 1999.
- " The illustrated HISTORY of ART "(Art through the ages). Bounty books: London 2004. David Piper.
- " Art a Visual History ", Robert Cumming: D.K. New York 2015.
- " The History of Art ", Phaidon Press Limited, London 1995: Ernst H. Gombrich.

Materiale:

- Tekst
- Videoprojektor
- Tabelë në të cilën mësuesi shpjegon

Dega: ART FIGURATIV

Lënda: Anatomi artistike

Klasa : 10- 11

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Rëndësia e anatomisë në artet figurative	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- shpjegon rëndësinë dhe qëllimin e anatomisë për artistin;- shpjegon zhvillimin e anatomisë artistike gjatë historisë së artit dhe metodat e përdorimit të saj nga artistët e njohur botëror dhe shqiptarë gjatë veprimtarisë së tyre krijuese;- punon sipas metodave të punës së artistëve të njohur klasikë e modernë gjatë studimit të anatomisë artistike;- stilizon një figurë njeriu pa prishur proporcionet e tij;
2. Forma e jashtme e trupit të njeriut	<ul style="list-style-type: none">- shpjegon ndarjen e trupit të njeriut sipas regjioneve ;- vizaton formën e secilit regjion duke u bazuar në format gjeometrike;- shpjegon dhe vizaton pjesët e secilit regjion të trupit pa u larguar nga forma e tij e jashtme;- shpjegon zhvillimin historik të kanuneve artistike në kultura të ndryshme;- shpjegon dhe vizaton raportet e trupit në përgjithësi dhe të çdo regjioni në veçanti duke marrë për bazë masën e kokës;- shpjegon dhe vizaton proporcionet e kokës në përgjithësi dhe të fytyrës në veçanti;
3. Osteologia dhe miologia	<ul style="list-style-type: none">- shpjegon çfarë është osteologia;- shpjegon formimin e skeletit të njeriut;- shpjegon funksionet e skeletit të njeriut;

	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton skeletin e njeriut në tri pozicione duke u bazuar në format e thjeshta gjeometrike; - shpjegon çfarë është miologia; - shpjegon formimin e aparatit muskolor të njeriut; - shpjegon funksionet e muskujve të njeriut; - vizaton trupin anatomik të njeriut duke u bazuar në format e thjeshta gjeometrike; - shpjegon çfarë janë artikulacionet e për çfarë shërbejnë ato;
4. Kafka (Cranium)	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo kocke, që i duhet artistit në skeletin e kokës; - shpjegon dhe vizaton pjesët e secilës kockë; - shpjegon rëndësinë e secilës kockë si bazë dhe pikë kyçe në ndërtimin e kafkës e të portretit; - vizaton bardh e zi dhe me ngjyra kafkën në tri pozicione duke u bazuar në format gjeometrike;
5. Muskujt e kokës dhe të fytyrës	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në kokën anatomike; - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave; - vizaton me forma të thjeshta gjeometrike kokën anatomike përballë, treçerek (gjysmë profil) dhe profil;

<p>6. Forma e kokës</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton ndërtimin e syrit, veshit të jashtëm, profilet e hundës dhe buzën në pozicione të ndryshme duke nxjerrë në pah formën, vëllimin dhe pa prishur ndërtimin e tyre; - vizaton portretin duke u bazuar në format gjeometrike; - vizaton portretet sipas racave, moshave dhe seksit; - vizaton me dritë hije portretin duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
<p>7. Skeleti i trungut</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo kocke, që i duhet artistit, në skeletin e trungut ; - shpjegon dhe vizaton formën e columna vertebralis ; - shpjegon rëndësinë e saj për artistin dhe regjionet e vertebrat që formojnë atë; - vizaton columna vertebralis në përgjithësi dhe regjionet e saj në veçanti; - shpjegon rëndësinë e secilës kockë si bazë dhe pika kyçe në ndërtimin e regjionit të trungut të trupit të njeriut;
<p>8. Toraksi (Thorax)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton ndërtimin e brinjëve, ndryshimet mes tyre ; - shpjegon dhe vizaton ndërtimin e sternum-it; - shpjegon ndërtimin e përgjithshëm të thorax dhe të artikulacioneve të tij; - vizaton bardh e zi dhe me ngjyra thorax në tri pozicione duke u bazuar në format gjeometrike;
<p>9. Scapula dhe clavikula</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton ndërtimin e scapula-s; - shpjegon dhe vizaton ndërtimin e clavicula-s ;
<p>10. Muskujt e qafës</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në regjionin e qafës; - shpjegon rëndësinë e muskujve të qafës për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskujve më të rëndësishëm për artistin; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit;

	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave; - vizaton me dritë hije regjionin e qafës duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
11. Muskujt e shpinës	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në regjionin e shpinës; - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave (e thellë apo sipërfaqësore); - vizaton me dritë -hije regjionin e shpinës te nudo duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
12. Muskujt e kraharorit	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në regjionin e kraharorit; - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave (e thellë apo sipërfaqësore); - vizaton me dritë hije regjionin e kraharorit te nudo duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
13. Muskujt e barkut	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në regjionin e barkut;

	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave (e thellë apo sipërfaqësore); - vizaton me dritë hije regjionin e barkut te nudo duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë.
Klasa 11	Rezultatet e pritshme
1. Gjymtyrët e sipërme “kockat e gjymtyrëve të sipërme”	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo kocke në gjymtyrën e sipërme; - shpjegon dhe vizaton pjesët e secilës kockë; - vizaton bardh e zi dhe me ngjyra kockat e gjymtyrës së sipërme;
2. Artikulacionet e gjymtyrës së sipërme	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo artikulacioni të gjymtyrës së sipërme; - shpjegon dhe vizaton boshtet e lëvizshmërisë së tyre; - vizaton ato bardh e zi dhe me ngjyra artikulacionet e gjymtyrës së sipërme;
3. Muskujt e gjymtyrëve të sipërme	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në gjymtyrën e sipërme; - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit;

	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave (e thellë apo sipërfaqësore); - vizaton me dritë hije gjymtyrën e sipërme te nudo duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
4. Gjymtyrët e poshtme Skeleti i gjymtyrëve të poshtme	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo kocke të gjymtyrës së poshtme; - shpjegon dhe vizaton pjesët e secilës kockë; - vizaton bardh e zi dhe me ngjyra kockat e gjymtyrës së poshtme;
5. Artikulacioni i gjymtyrëve të poshtme	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo artikulacioni të gjymtyrës së poshtme; - shpjegon dhe vizaton boshtet e lëvizshmërisë së tyre; - vizaton ato bardh e zi dhe me ngjyra artikulacionet e gjymtyrës së poshtme;
6. Muskujt e gjymtyrës së poshtme	<ul style="list-style-type: none"> - shpjegon dhe vizaton pozicionin anatomik të çdo muskuli të mësuar në gjymtyrën e poshtme; - shpjegon rëndësinë e çdo muskuli për artistin; - shpjegon dhe vizaton formën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton origjinën e muskulit; - shpjegon dhe vizaton kapjen e muskulit; - shpjegon lëvizjen e muskulit; - vizaton muskujt veç e veç dhe në grup sipas shtresave (e thellë apo sipërfaqësore); - vizaton me dritë hije gjymtyrën e poshtme te nudo duke përcaktuar muskujt e dukshëm nën lëkurë;
7. Ndërtimi i përgjithshëm i trupit të njeriut. detyrë praktike: vizatim, plastikë	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton trupin e njeriut nudo në tri pozicione duke pas në qendër të vëmendjes proporcionet, format vëllimet, duke u bazuar në format e thjeshta gjeometrike; - vizaton trupin e njeriut në lëvizje dinamike duke u bazuar në format e thjeshta gjeometrike; - përcakton muskujt e dukshëm nën lëkurë;
8. Të dhëna të përgjithshme	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton ndryshimin e trupit të njeriut sipas etapave të moshës;

- vizaton sipas dallimeve proporcionale , trupat e njerzve të shkurtër , mesatarë e të gjatë;
- shpjegon dhe vizaton ekuilibrin e trupit të njeriut në pozicione të ndryshme: ulur, në këmbë, në vrapim.

Udhëzime metodologjike:

Qëllimi i parë i mësuesit është krijimi i interesit të nxënësit ndaj lëndës, i cili arrihet nëpërmjet thjeshtëzimit dhe familjarizimit të nxënësve me të, si dhe eksperimentimi me strukturën themelore anatomike duke përdorur terminologjinë e saj. E gjithë kjo arrihet nëpërmjet shpjegimit të mësimit të shoqëruar me vizatim, përdorimit të projektorit me kompjuter ose të tabelave (në mungesë të tij) dhe vizatimeve të nxënësit si në klasë ashtu edhe në shtëpi.

Mësuesi duhet të japë bazat e Anatomisë artistike tradicionale si dhe ta ndërthurë teorinë me vizatimin e modelimin plastik. Lënda mbulon pamjen e përgjithshme të trupit të njeriut, proporcionet, skeletin në përgjithësi dhe studimin e kockave dhe të muskujve në veçanti, funksionin mekanik të tyre si dhe formën sipërfaqësore dhe relievin që ato krijojnë. Kjo e fundit do të paraqitet nëpërmjet detyrave me laps ose plastelinë (baltë) të aplikuara nga vetë nxënësit në klasë dhe në shtëpi. Gjatë studimit të lëndës nxënësit duhet të marrin njohuri anatomike, të cilat do të ndikojnë direkt në punën e tyre artistiko-profesionale gjatë punimit të detyrave shkollore, si dhe të krijojnë një themel solid të lëndës së anatomisë , që do ti japë mundësi artistëve të ardhshëm të vazhdojnë e të improvizojnë profesionalisht në veprat e tyre.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM

Nxënësi arrin këtë nivel, kur:

- paraqet argumentin në mënyrë të pjesshme;
- bën gabime profesionale si me shkrim, ashtu edhe me gojë;
- vizatimet e punuara kanë gabime konstruktive.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË

Nxënësi arrin këtë nivel, kur:

- ka një njohje të mirë të argumentit;
- aktivizohet në mësim herë pas here;
- paraqet në nivel të mirë profesional detyrat e vizatimit, të plastikës lidhur me temat përkatëse.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih shumë mirë argumentin e lëndës;
- aktivizohet gjatë mësimin në klasë;
- paraqet detyra në vizatim e plastikë me arritje të larta profesionale.

Materiale dhe burime mësimore:

Burimet mësimore:

- TEKSTI " Anatomia Artistike" , autori Petro Papallopulli, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor 1977.
- Atlasi "Anatomy for Artists", Collana Leonardo nr 4, PUBLISHED BY VINCIANA.
- " The fundamentals of drawing", Collana Leonardo nr 2, PUBLISHED BY VINCIANA.
- Liber me vizatime " Drawing Human Anatomy" autor Giovanni Civardi, Shtëpia Botuese BOUNTY BOOKS.
- materiale nga interneti që pasurohen çdo vit

Materiale:

- Teksti, Atlasi, dërrasë e zezë, shkumës të bardhë dhe me ngjyra për vizatim në tabelë, tabela të Anatomisë Artistike të vizatuara nga nxënësit gjatë viteve, letër A 4, A3, laps 2 B, gomë.

V. TEMATIKAT DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR LËNDËT PRAKTIKE ARTISTIKE

Dega: ART FIGURATIV (Pikturë dhe Skulpturë)

Lënda: Vizatim

Klasa: 10-12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Grup problemesh teknike	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- përdor në mënyrë profesionale teknikën e lapsit dhe mundësitë shprehëse të kësaj teknike;
2. Natyrë e qetë me dimensione të mëdha 50 cm x70 cm (ornament vegjetal dhe tre-katër trupa gjeometrikë)	<ul style="list-style-type: none">- kupton ndryshimin ndërmjet një objekti të veçantë dhe marrëdhënies së tij me objekte të tjera;- transmeton thellësinë dhe diferencimin tonal të objekteve;
3. Pjesë të trupit të njeriut - syri (allçi)	<ul style="list-style-type: none">- paraqet me besnikëri modelin;- materializon objektin e vizatuar nëpërmjet shpërndarjes tonale dhe ndarjes grafike;
4. Natyrë e qetë nga natyra e gjallë	<ul style="list-style-type: none">- krijon atmosferën e duhur;- transmeton thellësinë nëpërmjet shpërndarjes tonale, ndarjes grafike dhe paraqitjes me vërtetësitë e modelit;
5. Pjesë të trupit të njeriut hundë-buza (allçi)	<ul style="list-style-type: none">- paraqet formën e modelit në pika të ndryshme shikimi;- përdor kalimet graduale tonale për të paraqitur vëllimin e objektit;
6. Draperi	<ul style="list-style-type: none">- ndërton planet për të paraqitur modelin në hapësirë;- përdor kalimet graduale tonale për të paraqitur vëllimin e objektit;

	<ul style="list-style-type: none"> - shpërndan peshën kompozicionale duke vendosur theksin në detajet më të rëndësishme;
7. Pjesë të trupit të njeriut - këmba (allçi)	<ul style="list-style-type: none"> - njeh karakteristikat kryesore të formës dhe teksturës së modelit nëpërmjet skicave; - shprehet në mënyrë personale gjatë studimit të modelit;
8. Grup problemesh teknike: karboni, pena, kallami, kolazhi	<ul style="list-style-type: none"> - kupton ndryshimin midis seancave të gjata të studimit të modelit dhe skicave të shpejta; - krijon në mënyrë individuale dhe eksperimenton në realizimin e detyrave në teknikën e kolazhit dhe atë të me penë;
9. Dora (allçi) në dy pozicione	<ul style="list-style-type: none"> - riprodhon plastikën dhe formën në të dyja pozicionet e dorës së allçisë; - transmeton emocione të ndryshme në paraqitjen e dy pozicioneve të ndryshme të dorës;
10. Peisazh nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - paraqet thellësinë në vizatimin e peizazhit duke përdorur rregullat e perspektivës lineare; - përdor tonalitetet e dritëhijes për të paraqitur thellësinë në peisazh;
Praktikë mësimore	<p>Programi prej dy javësh i Praktikës Mësimore të lëndës së Vizatimit në Shkollën e Mesme Artistike është i përqendruar në sfidën dhe zgjerimin e aftësive të nxënësve në teknikat e avancuara të vizatimit dhe në zhvillimin e tyre personal si artistë vizualë. Programi fillon me një studim të thellë mbi ndikimin e dritës dhe hijes në formimin e imazhit, duke i nxitur studentët të eksplorojnë ndërveprimin kompleks midis tyre përmes skicave të detajuara. Studentët do të punojnë me një gamë të gjerë të mjeteve, përfshirë lapsa grafiti, karbon</p>

dhe bojërat e zeza, duke eksploruar si natyrën e qetë, ashtu edhe strukturat anatomike njerëzore në mënyrë më të detajuar.

Në javën e dytë të Praktikës, theksi do të vihet në zhvillimin e projekteve personale dhe të grupit që sfidojnë konceptet tradicionale të vizatimit. Këtu, nxënësit do të inkurajohen të eksplorojnë kompozime komplekse, të përdorin tematika të zgjedhura vetë dhe të eksperimentojnë me stile të ndryshme vizatimi. Kjo përfshin realizimin e peizazheve urbane dhe skenave të brendshme, si dhe portreteve të detajuara, duke u përqendruar në krijimin e një balance të sofistikuar dhe harmonisë nëpërmjet teknikave të ndryshme të vizatimit.

Programi prej dy javësh i Praktikës Mësimore synon të fuqizojë nxënësit në përdorimin e vizatimit si mjeti kryesor për shprehjen artistike dhe të zhvillojë aftësi të rëndësishme si vlerësimi dhe interpretimi kritik. Përmes kësaj eksperience, ata do të përgatiten jo vetëm për karrierën e tyre profesionale si artistë, por edhe për studime të mëtejshme në fushat e artit dhe dizajnit, duke pasuruar kuptimin e tyre të rolit të vizatimit në botën e artit modern.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- komponon mjaftueshëm një objekt apo një grup objektesh;
- përdor mjaftueshëm teknikat e vizatimit me laps dhe me mjete të tjera;
- njeh mjaftueshëm konceptet bazë të trajtimit teorik dhe të ushtrimit praktik të përdorimit të linjës, tonit, gjysmë tonit.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- njih mirë konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të përdorimit të linjës, tonaliteteve, gjysmë toneve, toneve të errëta, ndarjen grafike;
- njih dhe ka perfeksionuar mënyrat e ndryshme të përdorimit të lapsit;
- përvetëson teknikat e tjera plotësuese, siç janë: karboni, kallami, vizatimi me penel, kolazhi etj;
- tenton drejt një individualiteti sado të vogël krijues.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- kompozon në mënyrë të rregullt një objekt ose një grup objektesh në letër;
- riprodhon saktë dhe qartë natyrën e gjallë nëpërmjet lapsit apo vizatimit;
- realizon vizatime të studiuara, me seanca të gjata, dhe ato në mënyrë të shpejtë e me seanca të shkurtra;
- zbaton me saktësi kërkesat e programit, duke zhvilluar një individualitet të dallueshëm artistik.

Tematika klasa 11	Rezultate të pritshme
1. Kafka nga natyra në disa pozicione (tri pozicione studimi)	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- ndërton qartë dhe saktë kafkën e njeriut, duke synuar, mbi të gjitha, paraqitjen e formës;- eksperimenton me mjete dhe me forma të ndryshme shprehëse në vizatim;
2. Koka anatomike	<ul style="list-style-type: none">- ndërton kokën anatomike duke synuar, mbi të gjitha, ndërtimin e saktë të relievit muskolor në mënyrë analitike;

<p>3. Portret klasik (allçi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - riprodhon formën dhe karakterin e modelit, duke synuar, ndërtimin proporcional, formën dhe detajet; -
<p>4. Kopjim portreti nga mjeshtrat e mëdhenj botërorë</p>	<ul style="list-style-type: none"> - riprodhon me besnikëri portretin e përzgjedhur duke respektuar teknikën e përdorur nga artisti; - paraqet me besnikëri karakteristikat shprehëse të portretit dhe veçoritë e periudhës artistike, të cilës i përket vepra;
<p>5. Portret nga natyra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zbulon karakteristikat e tipareve dhe raportet midis tyre në portretin nga natyra duke e vizatuar nga pika të ndryshme shikimi; - kompon portretin nga natyra duke gjetur një zgjidhje individuale me hapësirën e kuadratit; - përdor mjetet shprehëse të vizatimit për realizimin e formës së përgjithshme dhe të detajeve në portret;
<p>6. Duart nga natyra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton duart nga pika të ndryshme shikimi duke zbuluar karakteristikat e pozicionit; - kompon duart nga natyra duke gjetur një zgjidhje individuale me hapësirën e kuadratit; - përdor mjetet shprehëse të vizatimit për realizimin e formës së përgjithshme dhe të detajeve të duart;
<p>7. Torsi (allçi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton torsin në pika të ndryshme shikimi dhe zbulon marrëdhënien midis formës dy dhe tri dimensionale;

	<ul style="list-style-type: none"> - kompozon torsin duke gjetur një zgjidhje individuale me hapësirën e kuadratis; - përdor mjetet shprehëse të vizatimit për realizimin e formës së përgjithshme dhe të detajeve në portret.
8. Portret me duar nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - Zbulon raportet midis duarve dhe portretit duke e vizatuar nga pika të ndryshme shikimi; - kompozon portretin me duar nga natyra duke gjetur një zgjidhje individuale me hapësirën e kuadratis; - përdor mjetet shprehëse të vizatimit për realizimin e formës së përgjithshme dhe të detajeve në portret.
Praktikë mësimore	<p>Programi prej dy javësh i Praktikës Mësimore të lëndës së Vizatimit në Shkollën e Mesme Artistike është i përqendruar në sfidën dhe zgjerimin e aftësive të nxënësve në teknikat e avancuara të vizatimit dhe në zhvillimin e tyre personal si artistë vizualë. Programi fillon me një studim të thellë mbi ndikimin e dritës dhe hijes në formimin e imazhit, duke i nxitur studentët të eksplorojnë ndërveprimin kompleks midis tyre përmes skicave të detajuara. Studentët do të punojnë me një gamë të gjerë të mjeteve, përfshirë lapsa grafiti, karbon dhe bojërat e zeza, duke eksploruar si natyrën e qetë, ashtu edhe strukturat anatomike njerëzore në mënyrë më të detajuar.</p> <p>Në javën e dytë të Praktikës, theksi do të vihet në zhvillimin e projekteve personale dhe të grupit që sfidojnë konceptet tradicionale të vizatimit. Këtu, nxënësit do të inkurajohen të eksplorojnë kompozime komplekse, të përdorin tematika të zgjedhura vetë dhe të eksperimentojnë me stile të ndryshme vizatimi. Kjo përfshin realizimin e</p>

	<p>peizazheve urbane dhe skenave të brendshme, si dhe portreteve të detajuara, duke u përqendruar në krijimin e një balance të sofistikuar dhe harmonisë nëpërmjet teknikave të ndryshme të vizatimit.</p> <p>Programi prej dy javësh i Praktikës Mësimore synon të fuqizojë nxënësit në përdorimin e vizatimit si mjeti kryesor për shprehjen artistike dhe të zhvillojë aftësi të rëndësishme si vlerësimi dhe interpretimi kritik. Përmes kësaj eksperience, ata do të përgatiten jo vetëm për karrierën e tyre profesionale si artistë, por edhe për studime të mëtejshme në fushat e artit dhe dizajnit, duke pasuruar kuptimin e tyre të rolit të vizatimit në botën e artit modern.</p>
--	--

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM:

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- realizon me vështirësi karakterin e modelit, veçoritë dalluese apo fizionominë e tij;
- njih mjaftueshëm vepra në vizatim nga historia e artit;
- përdor mjaftueshëm teknikën e vizatimit me laps dhe teknikat e tjera plotësuese.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË:

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- synon arritjen e karakterit të modelit, tipin e tij, veçoritë dalluese, fizionominë dhe sidomos, kur ka synimin drejt arritjes së transmetimit të një emocioni njerëzor;
- përdor mirë forma të ndryshme të shprehjes në vizatim, duke kaluar lirisht nga vizatimi analitik studimor te vizatimi ekspresiv;
- kupton që njohja me artistët dhe vizatuesit e mëdhenj botërorë dhe shqiptarë është e një rëndësie të veçantë.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË:

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- punon në mënyrë të perfeksionuar dhe shumë profesionale me laps, si dhe me teknikat e ndryshme të vizatimit;
- transmeton në vizatimet e tij psikologjinë e modeleve të ndryshme;
- përdor me mjeshtëri teknikat e vizatimit dhe krijon identitetin personal artistik;
- zbaton me saktësi kërkesat e programit dhe eksperimenton me mjete të reja shprehëse.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
1. Trupi anatomik (dy pozicione qëndrimi)	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- vizaton trupin anatomik duke shoqëruar dijet praktike me dije teorike të marra në lëndën e anatomisë artistike;- vizaton trupin anatomik duke zbatuar kanonet proporcionale të trupit të njeriut;
2. Kopjim nga vizatimet klasike	<ul style="list-style-type: none">- realizon detyrën duke ju përmbajtur trajtimit stilistikor të veprës dhe një qëndrimi interpretues personal;
3. Figurë klasike (allçi)	<ul style="list-style-type: none">- riprodhon saktë lëvizjen, hijeshinë, harmoninë trupore, formësimin e trupit në veshje, siluetat dhe shpërndarjen tonale;
4. Portret me duar nga natyra	<ul style="list-style-type: none">- realizon portretin me duar duke ndjekur hapat e procesit të punës që nga skica deri te studimi i figurës me detaje;- paraqet karakteristikat shprehëse të modelit për të theksuar psikologjinë e tij dhe për të transmetuar emocion;
5. Figurë nga natyra me karbon, tempera, guash, akuarel,	<ul style="list-style-type: none">- realizon figurën në teknikën e karbonit dhe në teknikën e temperëve;

<i>(letër me dimensione të mëdha katër pozicione të ndryshme)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - analizon karakteristikat e veçanta të mjeteve shprehëse të këtyre teknikave duke krahasuar dy punimet; - shpjegon se cila nga teknikat e ka ndihmuar më shumë të paraqesë karakterin dhe psikologjinë e modelit;
6. Figurë e kompozuar	<ul style="list-style-type: none"> - vizaton figurën në pozicione të ndryshme duke gjetur raportin e duhur të figurës, me hapësirën në kompozim; - kupton rëndësinë e raportit të figurës me hapësirën për të paraqitur psikologjinë e portretit;
7. Portret nga natyra me dimension të madh (100 x 70 cm)	<ul style="list-style-type: none"> - realizon portretin duke ndjekur hapat e procesit të punës që nga skica deri te studimi i figurës me detaje; - paraqet karakteristikat shprehëse të modelit për të theksuar psikologjinë e tij dhe për të transmetuar emocion;
8. Figurë e kompozuar në marrëdhënie me një objekt real	<ul style="list-style-type: none"> - kompozon figurën në marrëdhënie me një objekt tjetër duke ndjekur hapat e procesit të punës që nga skica deri te studimi i figurës me detaje; - mban qëndrim personal në gjetjen e raportit midis figurës, objektit dhe hapësirës së përbashkët në kompozim.
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Lënda e vizatimit, duke përfshirë të dyja specialitetet, pikturë dhe skulpturë, si një nga lëndët bazë të formimit artistik, kërkon të plotësojë me njohuri të plota nxënësin. Në këtë lëndë, nëpërmjet studimit gradual dhe rritjes së vështirësisë së detyrave, nxënësi do të kalojë natyrshëm nga të mësuarit e zanatit apo mjeshtërisë së vizatuesit te krijimi i identitetit personal artistik. Kjo lëndë do t'i çojë nxënësit drejt kërkimit dhe kuptimit të formës, mënyrës se si ajo shfaqet në natyrë në objektet tredimensionale dhe në sipërfaqen dy dimensionale të fletës së vizatimit.</p>	

Nëpërmjet vizatimit, nxënësit duhet të kuptojnë formën dy- dhe tridimensionale edhe nëpërmjet dritës, sipërfaqes, kontrastit, barazpeshës dhe marrëdhënieve që objektet krijojnë me njëri-tjetrin. Në këtë lëndë, nxënësit duhet të kuptojnë dhe të dinë të përdorin në mënyrë profesionale mundësitë shprehëse të teknikave të ndryshme të vizatimit.

Mësuesit do të realizojnë programin duke:

- a) kopjuar modelin nga arti klasik botëror ose trashëgimia jonë artistike historike;
- b) kopjuar dhe interpretuar modelet e ndryshme nga natyra që nga objektet e allçisë deri te figura njerëzore;
- c) realizuar kompozim në vizatim me objekte që krijojnë marrëdhënie me njëra-tjetrën;
- d) realizuar detyrat me shumëllojshmëri teknikash të vizatimit.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit të MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- vizaton mjaftueshëm me laps ambientin që na rrethon, modelet e ndryshme, personazhet dhe karakteret e larmishme të jetës së përditshme;
- realizon mjaftueshëm si vizatimin e studiuar ashtu edhe skicat e shpejta;
- paraqet me vështirësi disa nga karakteristikat shprehëse të modelit.

Nxënësi/ja është i nivelit të MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- paraqet mirë karakteristikat shprehëse të psikologjisë dhe karakterit të modelit;
- përdor mirë format shprehëse dhe mjete të teknikës së vizatimit si në realizimin e vizatimeve studimore me seanca të gjata ashtu edhe në skicat e shpejta;
- realizon mirë raportin kompozicional midis figurës dhe hapësirës.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor shumë mirë format shprehëse dhe mjete të teknikës së vizatimit si në realizimin e vizatimeve studimore me seanca të gjata ashtu edhe në skicat e shpejta;
- realizon shumë mirë raportin kompozicional midis figurës dhe hapësirës duke kuptuar edhe rëndësinë e tyre në paraqitjen e psikologjisë së portretit;
- mban qëndrim personal ndaj modelit në përpjekje për të krijuar individualitetin e tij artistik.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Libra arti, katalogë të artistëve vendas dhe botëror

Materiale:

- Objekte të ndryshme (natyrë e qetë)
- Modele në allçi
- Model të gjallë nga natyra

Dega: ART FIGURATIV - PIKTURË

Lënda: PIKTURË

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Ngjyrat	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- përvetëson këto teknika në mënyrë që të zgjerojë rrethin e njohurive të tij teknike për pikturën;
2. Natyrë e qetë me objekte gjeometrike	<ul style="list-style-type: none">- arrin që formën të provojë t'a japë me anë të penelit duke ndikuar kështu në përforcimin e konceptit hapësirë-formë;
3. Natyrë e qetë me objekte realë	<ul style="list-style-type: none">- praktikon konkretisht dijet e përfuara nga temat e mëparshme;- zbërthen gjithë spektrin e ngjyrave tek kjo natyrë e qetë dhe të dijë t'i përftojë të gjitha ngjyrat e këtij modeli nëpërmjet ngjyrave bazë;
4. Ngjyrat primare dhe sekondare	<ul style="list-style-type: none">- përvetëson dhe praktikon përdorimin e ngjyrave primare, sekondare si dhe ngjyrat e ngrohta dhe të ftohta;
5. Natyrë e qetë me objekte dhe draperi	<ul style="list-style-type: none">- përvetëson mënyrën bazë të pikturimit konkret përballë një natyre të qetë;- tenton të krijojë një marrëdhënie të drejtpërdrejtë me- modelin duke nënvizuar mbi të gjitha qëndrimin dhe- veçoritë dalluese koloristike të këtij modeli;
6. Natyrë e qetë me objekte dhe draperi	<ul style="list-style-type: none">- riprodhon saktë dhe me delikatesë natyrën duke përfshirë në të disa nga mënyrat e mësuara deri më tani si p.sh., <i>gërvishtjet, spatulat, fshirjet</i>, etj.

7. Brendi me objekte (akrelik)	<ul style="list-style-type: none"> - përvetëson dhe transmeton emocion dhe ngrohtësi nëpërmjet riprodhimit të atmosferës së një ambienti të brendshëm;
8. Peizazh urban (akrelik)	<ul style="list-style-type: none"> - kupton se ç'është përshtypja e parë në një peizazh; - pikturon shkathët në mënyrë që të kapë realitetin e lëvizshëm; - krijon një atmosferë sa më natyrale duke qenë njëherësh besnik ndaj natyrës por edhe duke futur në të origjinalitetin e tij.
9. Peizazh -teknikë e lirë	<ul style="list-style-type: none"> - demonstroi kuptimin se ç'është përshtypja e parë në një peizazh; - pikturon shkathët në mënyrë që të kapë realitetin e lëvizshëm; - krijon një atmosferë sa më natyrale.
10. Diskutime rreth punëve të kryera	<ul style="list-style-type: none"> - diskuton dhe jep mendime rreth njohurive të marra gjatë vitit.
Praktikë mësimore	<p>Në programin prej dy javësh të Praktikës Mësimore të lëndës së Pikturës të Shkollës së Mesme Artistike, do të theksohet rëndësia e zhvillimit të një stili personal në pikturë dhe thellimi i njohurive në teknikat e avancuara. Programi do të nisë me një shqyrtim të shkurtër të elementeve themelore të artit vizual si forma, ngjyra dhe kompozimi, duke u përqendruar më pas tek aplikimi praktik dhe eksplorimi i teknikave të pikturimit me vaj dhe akrilik. Nxënësit do të sfidohen të realizojnë projekte individuale që pasqyrojnë realizimin e peizazheve urbane, brendive, si dhe portreteve të detajuara, duke iu dhënë mundësi që të eksplorojnë ide të ndërlikuara dhe të shprehin mendime të thella përmes artit.</p> <p>Gjatë Praktikës Mësimore të lëndës së Pikturës, nxënësit do të nxiten të marrin pjesë aktive në sesione të rregullta të kritikave artistike, duke u stimuluar të diskutojnë dhe të marrin "feedback" për</p>

punën e tyre. Kjo qasje synon të nxisë vetëkritikën, të zhvillojë aftësitë e tyre analitike dhe të ndërtojë një ndjenjë të fortë të identitetit artistik. Përmes kësaj eksperience, ata do të përgatiten për hapat e tyre të ardhshëm në botën e artit, duke u bërë kandidatë më të fortë për programe të mëtejshme artistike ose karriera profesionale në fushën e artit vizual.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- kompozon me defekte strukturore dhe një pak nga konceptet bazë të zbërthimit të ngjyrave;
- arrin të njohë me vështirësi ngjyrat bazë dhe ngjyrat plotësuese, kombinimin e tyre dhe kontrastin koloristik, ngjyrat e së njëjtës familje dhe ato të kundërtave;
- riprodhon në mënyrë të përciptë natyrën e gjallë;
- ndjek jo-rregullisht programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/i,-ja arrin këtë nivel, kur:

- kompozon në mënyrë të mjaftueshme dhe relativisht mirë;
- njeh mirë konceptet bazë në trajtimin teorik dhe ushtrimin praktik të zbërthimit të ngjyrave;
- njeh në mënyrë të përgjithshme ngjyrat bazë, ngjyrat plotësuese, kombinimin e tyre; kontrastin ngjyral, ngjyrat e së njëjtës familje dhe ato të kundërtave;
- riprodhon mirë natyrën e gjallë në pikturë;
- është relativisht korrekt me programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- komponon në mënyrë të rregullt një objekt ose një grup objektesh në letër;
- njeh konceptet bazë në trajtimin teorik dhe në ushtrimin praktik të zbërthimit të ngjyrave;
- njeh dhe ka perfeksionuar ngjyrat bazë dhe ato plotësuese, kombinimin e tyre, raportin piktorik, sipërfaqen ngjyrale dhe rëndësinë e përmasës së saj në raport me një tjetër sipërfaqe, kontrastin koloristik, teorinë dhe praktikën e ngjyrave të së njëjtës familje dhe të kundërtave;
- riprodhon saktë dhe qartë natyrën e gjallë nëpërmjet penelit;
- ka përvetësuar teknikën e akrelikut, si dhe teknikat e tjera plotësuese, siç janë: akuareli, guashi, tempera, lapsat me ngjyrë, pastelat, etj.;
- është korrekt në zbatimin e programit dhe detyrat e dhëna nga mësuesi i lëndës.

Tematika klasa 11	Rezultate të pritshme
Teknika e vajit	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- njihet me teknikën e vajit;- përdor këtë teknikë gjatë gjithë vitit;
Natyre e qetë me objekte	<ul style="list-style-type: none">- riprodhon saktë dhe me delikatesë natyrën duke përfshirë në të disa nga mënyrat e mësuara deri më tani si p.sh., gërvishtjet, spatulat, fshirjet, etj.
Brendia interior me objekte	<ul style="list-style-type: none">- përvetëson dhe të përpiqet të transmetojë emocion dhe ngrohtësi nëpërmjet riprodhimit të atmosferës së një ambienti të brendshëm;
Peizazh nga natyra (qyteti)	<ul style="list-style-type: none">- kupton se ç'është përshtypja e parë në një peizazh;

	<ul style="list-style-type: none"> - pikturon shkathët në mënyrë që të kapë realitetin e lëvizshëm; - krijon një atmosferë sa më natyrale duke qenë njëherësh besnik ndaj natyrës por edhe duke futur në të origjinalitetin e tij.
Kopjim portreti	<ul style="list-style-type: none"> - përvetëson mënyrën e përdorimit të penelit nga mjeshtrat e mëdhenj të historisë së artit botëror; - përfiton dhe kupton trajtimin stilistikor, veçantinë e llojit të pikturuarit.
Portret burri nga natyra,(akrelik)	<ul style="list-style-type: none"> - përvetëson mënyrën bazë të pikturimit konkret përballë një modeli të gjallë; - krijon një marrëdhënie të drejtpërdrejtë me modelin duke nënvizuar mbi të gjitha qëndrimin dhe veçoritë dalluese koloristike të këtij modeli, si dhe psikologjinë e tij.
Portret gruaje nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - riprodhon saktë dhe me delikatesë modelin femëror që ka përpara duke kuptuar mbi të gjitha dallimet fizionomike të një femre në krahasim me një mashkull; - riprodhon saktë nuancat e lehta që përshkojnë fytyrën delikate të femrës;
Duar burri ose gruaje	<ul style="list-style-type: none"> - transmeton emocion dhe ngrohtësi nëpërmjet riprodhimit të plastikës, tensionit apo delikatesës së duarve; - krijon një përshtypje me anë të pikturimit të shkathët dhe dinamik;
Portret me duar burri ose gruaje	<ul style="list-style-type: none"> - riprodhon në mënyrë sa më të saktë fizionominë, karakterin, gamën ngjyrale; - interpreton mbi realitetin duke futur në të edhe subjektivitet artistik, gjithnjë sipas prirjeve; - realizon punimin edhe psikologjinë e modelit.
Praktikë mësimore	<p>Në programin prej dy javësh të Praktikës Mësimore të lëndës së Pikturës të Shkollës së Mesme Artistike, do të theksohet rëndësia e zhvillimit të një stili personal në pikturë dhe thellimi i njohurive në teknikat e avancuara. Programi do të nisë me një shqyrtim të shkurtër të elementeve themelore të artit vizual si forma, ngjyra dhe kompozimi, duke u përqendruar më pas tek aplikimi praktik dhe eksplorimi i teknikave të</p>

	<p>pikturimit me vaj dhe akrilik. Nxënësit do të sfidohen të realizojnë projekte individuale që pasqyrojnë realizimin e peizazheve urbane, brendive, si dhe portreteve të detajuara, duke iu dhënë mundësia që të eksplorojnë ide të ndërlikuara dhe të shprehin mendime të thella përmes artit.</p> <p>Gjatë Praktikës Mësimore të lëndës së Pikturës, nxënësit do të nxiten të marrin pjesë aktive në sesione të rregullta të kritikave artistike, duke u stimuluar të diskutojnë dhe të marrin "feedback" për punën e tyre. Kjo qasje synon të nxisë vetëkritikën, të zhvillojë aftësitë e tyre analitike dhe të ndërtojë një ndjenjë të fortë të identitetit artistik. Përmes kësaj eksperience, ata do të përgatiten për hapat e tyre të ardhshëm në botën e artit, duke u bërë kandidatë më të fortë për programe të mëtejshme artistike ose karriera profesionale në fushën e artit vizual.</p>
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • punon me vështirësi me teknikën e vajit dhe mjetet e saj shtesë; • riprodhon mjaftushëm natyrën apo modelet e ndryshme që i vihen në dispozicion nga mësuesi i lëndës; • ndan në mënyrë jo të qartë raportet koloristike, shpërndarjen tonale; • është disi besnik ndaj modelit; • përpunon disi detajin në marrëdhënie me të përgjithshmen. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p>	

- punon normalisht me bojërat e vajit dhe mjetet shtesë të kësaj teknike;
- riprodhon mirë natyrën e gjallë në telajo;
- arrin një farë emocioni nëpërmjet penelatave në pikturë, shpërndarjes tonale, asaj grafike; raporteve koloristike, si dhe kur arrin deri diku të përpunojë detajin në marrëdhënie me të përgjithshmen;
- është mjaftueshëm besnik ndaj modelit.

Nxënësi/-ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- punon natyrshëm me teknikën e bojërave të vajit si dhe me çdo mjet shtesë të përfshirë në repertorin e kësaj teknike si spatulat e ndryshme, punën me leckë, me bisht peneli, etj.;
- ka përvetësuar karakteristikat bazë teknike të bojërave të vajit dhe kur është në gjendje që të riprodhojë në mënyrë sa më korrekte natyrën që e rrethon nëpërmjet penelit;
- arrin që nëpërmjet penelave të krijojë përshtypjen dhe impresionin e një modeli të caktuar duke balancuar shpërndarjen tonale, atë grafike, raportet koloristike si dhe përpunimin e detajit në marrëdhënie me të përgjithshmen;
- arrin të transmetojë një besnikëri të madhe ndaj modelit dhe një riprodhim sa më të saktë të tij.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
<p>1. Figurë e ulur, burrë ose grua</p>	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - konkretizon më tej dijet e marra nëpër vite dhe t'i perfeksionojë ato duke tentuar, në bashkëpunim të ngushtë me mësuesin e lëndës; - demonstroi shijet e tij personale të cilat çojnë drejt një krijimi individual artistik apo stili personal;

<p>2. Figurë me këmbë, burrë, grua</p>	<ul style="list-style-type: none"> - - transmeton qartësisht një emocion, të interpretimi të dukshëm pa cenuar aspak korrektësinë e tij ndaj modelit natyror; - ndërton një figurë njerëzore në marrëdhënie të pashkëputur nga ambienti që e rrethon; - demonstroi njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet tek diploma shihet niveli real i nxënësit;
<p>3. Figurë e kompozuar (diplomë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - transmeton qartë idenë apo konceptin jo-ilustrativ; - zhvillon një diapazon të ri idejimi, konceptim të pikturës me figura njerëzore nga natyra e gjallë (diploma alternative, versioni II); - bashkëngjitet ideja në marrëdhënie me një objekt tjetër real që mund të jetë një karrige, një orë në mur, një poster apo edhe një figurë tjetër; - kryen hapat e para drejt konceptit, duke bashkëngjitur natyrshëm një model real me një objekt virtual duke përcjellë një emocion të caktuar.
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Mësuesi i lëndës Pikturë ka një rol të rëndësishëm në udhëzimin dhe frymëzimin e nxënësve në rrugën e kreativitetit artistik. Për të arritur këtë, përgatitja dhe përgjegjësia janë thelbësore në suksesin e programit. Mësuesi duhet të ketë njohuri të thella të historisë së artit dhe teknikave artistike.</p> <p>Metodologjia e mësimdhënies duhet të përfshijë këshillimin dhe asistencën e mësuesit në projektimin dhe realizimin e punimeve artistike. Nxënësit duhet të nxiten të eksplorojnë dhe të studiojnë artin botëror dhe shqiptar, si dhe të vizitojnë galeritë e artit, muzeumet, për të zgjeruar horizontet e tyre artistike. Gjithashtu duhet të praktikojnë vizatimin dhe pikturën nga natyra e gjallë, të studiojnë objektet e ndryshme që i rrethojnë, si dhe të përdorin teknika specifike artistike për të krijuar projekte origjinale.</p>	

Për të ndihmuar nxënësit të zhvillojnë aftësitë e tyre artistike, mësuesi mund të organizojë sesione praktike të demonstrimit të teknikave të ndryshme artistike. Ky proces i mësimdhënies duhet të jetë i mbështetur nga materialet didaktike, si librat e artit dhe katalogët, që do të ndihmojnë nxënësit të kuptojnë më mirë kontekstin artistik dhe të njohin artistët e njohur.

Në fund, nxënësit duhet të inkurajohen të krijojnë projekte artistike origjinale sipas temave të caktuara nga kurrikula. Kjo do t'i ndihmojë ata të zhvillojnë identitetin e tyre artistik dhe të ndërtojnë portofolin e punimeve të tyre të cilat mund të jenë bazë për studimet e tyre të ardhshme në fushën e artit.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAF TUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- vazhdon të punojë me vështirësi me teknikën e bojërave të vajit;
- nuk tenton aspak drejt interpretimit të modeleve dhe personazheve që i serviren;
- nuk bën asnjë përçapje drejt individualitetit artistik;
- nuk eksperimenton absolutisht me detyrat alternative dhe është i kufizuar në dijet për fushat alternative të artit;
- realizon një diplomë mediokër për nga niveli teknik dhe interpretimi.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- punon në një nivel të kënaqshëm me teknikën e bojërave të vajit;
- interpreton sadopak modelet, personazhet dhe karakteret e shumëllojshme të jetës së përditshme;
- bën tentativa të mjaftueshme drejt individualitetit artistik;
- arrin të realizojë një diplomë të një niveli të kënaqshëm.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- kur punon në një nivel shumë të mirë me teknikën e bojërave të vajit;
- kur interpreton në mënyrë korrekte modelet, personazhet dhe karakteret e shumëllojshme të jetës së përditshme;
- kur ka prirje drejt individualitetit artistik;
- kur eksperimenton me detyrat alternative dhe kur plotëson mjaftueshëm dijet personale për fushat alternative dhe përdorimin e konceptit në art;
- kur arrin të realizojë një diplomë të një niveli shumë të mirë.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Librat arti, katalogë të artistëve vendas dhe botëror.
- Burime të ndryshme nga interneti.

Materiale:

- Objekte të ndryshme (natyrë e qetë)
- Model të gjallë nga natyra

Dega: ART FIGURATIV

Lënda: Skulpturë

Klasa: 10- 12

Tematika klasa 10	Rezultatet e pritshme
1. Loja formale me vëllime të parapërgatitura	<i>Nxënësi/ja:</i> <ul style="list-style-type: none">- përgatit formën (dru, plastelinë, dyllë, polisterol, pecikllas, butobeton etj.);- përzgjedh forma dhe vëllime të ndryshme të gatshme në natyrë (kryesisht trupa dhe sende të përdorimit të përditshëm, me të cilat nxënësi është në kontakt të vazhdueshëm pamor);- realizon struktura të thjeshta skulpturore me materiale të ndryshme;- vizaton në letër ose të fotografojë si kujtesë pamore vetjake;
2. Sipërfaqe dekorative e modeluar	<ul style="list-style-type: none">- përgatit sipërfaqen në argjilë (armaturë, dërrasë, tela etj.);- përzgjedh motivin linear dhe vizatimin e tij në sipërfaqen e rrafshët;- kryen thjeshtëzimin dhe stilizimin e dekorit të përzgjedhur në letër;- hedh dekorin e përgatitur me linjë në sipërfaqen e rrafshët;- kryen modelimin plastik të dekorit të vizatuar;
3. Modelimi plastik dhe materialet e riciklueshme	<ul style="list-style-type: none">- hulumton për të përzgjedhur materiale të gatshme (argjilë, plastelinë, metal, dyllë, plastikë, dru, xham, tekstile, ngjyra etj.);- punon mbi një pllakë të realizuar më parë, duke përdorur materiale të ndryshme;

	<ul style="list-style-type: none"> - ndërton performancat strukturore vëllimore(të krijuara);
<p style="text-align: center;">4. Relievi dekorativ Kopjim i një luleje (realizimi në argjilë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - shtron argjilën në një plan, mbi një armaturë të thjeshtë dërrase; - vizaton saktë modelin dekorativ; - mbush dhe modelon plastikisht duke ruajtur me kujdes raportet e planeve; - realizon shtypjen e planeve në reliev, duke u mbështetur në ligjet e perspektivës dhe besnikërisë ndaj modelit; - realizon modelimin analitik me detaje të objektit;
<p style="text-align: center;">5. Pjesë të kokës së njeriut. Syri</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njihet me syrin si objekt anatomik; - mëson të trajtojë një pjesë të kokës duke ruajtur vlerat plastike; - vizaton duke kërkuar karakterin dhe fizionominë e syrit; - shpjegon duke shoqëruar me biseda të ilustruara, me shembuj të ndryshëm;
<p style="text-align: center;">6. Portret profil (reliev) - model i gatshëm allçie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - thellohet në probleme më komplekse siç është portreti në profil; - modelon dhe pasuron njohuritë e veta nëpërmjet punës me model; - arrin mbylljen e detyrës deri në detaje; - shoqëron punën me shembuj nga medaljone të nxjerra nga libra arti;
<p style="text-align: center;">7. Kafka (model allçie)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zgjeron njohuritë duke i zbatuar ato në praktikë; - harmonizon vizatimin dhe plastikën me elementet e tjera të skulpturës; - fiton siguri në trajtimin emocional ndaj modelit; - shoqëron punën me njohuri teorike; - bën kontrollin e profileve dhe gjysmë profileve për - një realizim të saktë;

<p>8. Koka anatomike (allçi) – thellimi në elementet anatomike</p>	<ul style="list-style-type: none"> - plotëson njohuritë rreth kërkesave të anatomisë artistike; - njeh lëvizjen e figurës klasike, dhe të asaj anatomike në veçanti. - thellon konceptin për trajtimin artistik në vëllim, duke e parë atë në të gjitha profilet; - bën kontroll periferik dhe në largësi për një realizim sa më të saktë e me nivel artistik;
<p>9. Portret klasik</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zhvillon njohuritë mbi portretin, proporcionet, raportet mes pjesëve në skulpturën klasike (syri, veshi, hunda, buza etj.), realizimi i tyre; - ka siguri për të krijuar e për t'u thelluar në karakterin e plastikën e modelit të dhënë; - rrit besimin për të krijuar në mënyrë profesionale dhe aftësitë për t'u ballafaquar me veprën klasike;
<p>10. Portret nga natyra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - fiton aftësi teknike profesionale dhe metodike; - mëson të shohë portretin e gjallë skulpturë dhe ta trajtojë atë në një punim arti; - shfrytëzon traditën më të mirë skulpturore në portret; - shoqëron punën me përgatitjen e duhur teorike dhe profesionale.
<p>Praktikë mësimore</p>	<p>Në programin prej dy javësh të Praktikës Mësimore të lëndës së Skulpturës të Shkollës së Mesme Artistike, do të theksohet rëndësia e zhvillimit të njohurive në teknikat e avancuara. Programi do të ketë synim duke u përqendruar më pas tek aplikimi praktik dhe eksplorimi i teknikave të skulpturës si qeramikë, gdhendje apo industrinë e derdhjes në bronz apo materiale të tjera alternative. Nxënësit do të sfidohen të realizojnë projekte individuale që pasqyrojnë realizimin e skulpturës bazuar në këto teknika, duke iu dhënë mundësi që të gërshetojnë njohuritë teorike dhe praktike të modelimit në skulpturë.</p>

Gjatë Praktikës Mësimore të lëndës së skulpturës, nxënësit do të nxiten të marrin pjesë aktive në industritë e ndryshme që merren me skulpturën si mjeshtëri teknologjike, në mënyrë që të krijohet një botëkuptim më i plotë i teknikave dhe mënyrës së prodhimit nga gjeneza në destinacionin final ekspozues.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM:

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- realizon në mënyrë të mjaftueshme kërkesat për modelimin plastik të modelit të vendosur në skulpturë;
- angazhohet mjaftueshëm në realizimin e kërkesave të programit.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- mjaftohet me një nivel mesatar dhe krijon probleme në realizimin e detyrës;
- tregon korrektësi në zbatimin e programit dhe është i/e përkushtuar;
- riprodhon mirë modelin nga natyra në skulpturë;
- është relativisht korrekt me programin mësimor.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- zbaton detyrat e dhëna me nivel shumë të mirë artistik e tekniko-profesional;
- shfaq talentin dhe arrin rezultate shumë të mira;
- arrin të njohë , trajtojë dhe modelojë me nivel artistik objektin e vendosur;
- përvetëson teknikën dhe njeh konceptet bazë për realizimin e programit në mënyrë shembullore.

Tematika klasa 11	Rezultatet e pritshme
1. Duart (studim nga natyra)	<p><i>Nxënësi/ja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përdor mjetet funksionale të lëndës; - njeh dhe të trajton format dhe vëllimet në hapësirë; - shoqëron trajtimin plastik me skica dhe vizatime për njohjen e duarve, anatomisë së tyre; - zgjidh raportet e dritëhijeve, duke luajtur me siluetën dhe dekorativitetin;
2. Portret nga natyra (reliev)	<ul style="list-style-type: none"> - modelon mbi rrafshin prej argjile; - vizaton nëpërmjet incizimeve në baltë portretin që ka për model; - njeh në përmjet literaturës artistike zbatimin e relievit dhe konceptin për të; - merr njohuri për altorelievin dhe basorelievin; - realizon me finesë relievin nëpërmjet thyerjeve të dritëhijes;
3. Portret nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - njeh portretin nga natyra dhe trajtimin e tij skulpturor; - thellohet në njohjen e formave dhe vëllimeve në hapësirë ndaj të cilave nxënësi mban qëndrim artistik; - përfiton nga përvojat më të mira të skulpturës shqiptare dhe botërore;
4. Torsi klasik	<ul style="list-style-type: none"> - thellon njohuritë mbi format e mëdha vëllimore; - thellon njohuritë mbi anatominë dhe zbatimin e saj në vepra të artit klasik, veçanërisht të skulpturës; - vëzhgon torsin si vëllim në hapësirë mendon një element tjetër skulpturor;

	<ul style="list-style-type: none"> - pasuron njohuritë nëpërmjet literaturës;
5. Torsi nga natyra	<ul style="list-style-type: none"> - njeh format e trupit të njeriut (torsin); - realizon dhe abstragon një vëllim - skulpturor; - njeh shembujt më të mirë të skulpturës, të vendosura në mjedise të ndryshme; - thellon konceptin tredimensional, duke trajtuar format e krijuara brenda vëllimit të përgjithshëm;
6. Trupi anatomik	<ul style="list-style-type: none"> - realizon me ekspresivitet dhe korrektësi trupin anatomik si vepër klasike e njohur; - korrigjon veten në aspektin anatomik dhe atë artistik, duke ruajtur karakterin e lëvizjes e të modelimit; - fiton njohuritë e plota në lidhje me lëndën e anatomisë artistike, duke i zbatuar ato me anë të trajtimit plastik në skulpturë; - studion literaturë për të plotësuar kulturën profesionale - dhe për të zbatuar përvojën në vitin pasardhës;
Praktikë mësimore	<p>Në programin prej dy javësh të Praktikës Mësimore të lëndës së Skulpturës të Shkollës së Mesme Artistike, do të theksohet rëndësia e zhvillimit të njohurive në teknikat e avancuara. Programi do të ketë synim duke u përqendruar më pas tek aplikimi praktik dhe eksplorimi i teknikave të skulpturës si qeramikë, gdhendje apo industrinë e derdhjes në bronz apo materiale të tjera alternative. Nxënësit do të sfidohen të realizojnë projekte individuale që pasqyrojnë realizimin e skulpturës bazuar në këto teknika, duke iu dhënë mundësia që të gërshetojnë njohuritë teorike dhe praktike të modelimit në skulpturë.</p>

	<p>Gjatë Praktikës Mësimore të lëndës së skulpturës, nxënësit do të nxiten të marrin pjesë aktive në industrinë e ndryshme që merren me skulpturën si mjeshteri teknologjike, në mënyrë që të krijohet një botëkuptim më i plotë i teknikave dhe mënyrës së prodhimit nga gjeneza në destinacionin final ekspozues.</p>
<p>Udhëzime për vlerësimin:</p> <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ndihen mangësi në realizimin e detyrave të dhëna ; • njih dhe përdor me siguri mjetet teknike dhe materialet e punës; • ka interes të mjaftueshëm për njohjen teorike dhe praktike në skulpturë. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njih dhe përdor mirë mjetet teknike dhe materialet e punës; • komponon dhe stilizon qartë e në mënyrë korrekte; • koncepton qartë formën dhe ka siguri në modelimin e saj; • riprodhon saktë natyrën e gjallë dhe është i zhdërvjellët në modelimin plastik; • ndjek dhe zbaton me korrektësi programin mësimor. <p><i>Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË</i></p> <p>Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njih dhe përdor me siguri mjetet teknike dhe materialet e punës; • eksperimenton me formën dhe ka iniciativë krijuese; 	

- vizaton dhe stilizon, shfaq talentin dhe arrin rezultatin në punë;
- përvetëson shumë mirë informacionet teorike dhe ka interes për lëndën.

Tematika klasa 12	Rezultatet e pritshme
<p>1. Figurë klasike</p>	<p><i>Nxënësi/jja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përvetëson gjuhën plastike në artin klasik; - njeh vëllimin në hapësirë dhe të operojë profesionalisht; - krijon koncepte të qarta mbi individualitetin krijues; - fiton koncepte mbi - tredimensionalin, skulpturën që e bën të kontrollueshme atë në - shumë pikëpamje;
<p>2. Figurë nga natyra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - studion modelin e vendosur për ta kthyer në një plastikë me vlera artistike; - thellon konceptin mbi skulpturën e kompozuar tredimensionale; - trajton format vëllimore në një realitet të ri hapësinor; - operon me vizatimin, duke krijuar struktura vëllimore me interes plastik; - shfrytëzon njohuritë e fituara në detyrat e mëparshme, pavarësisht nga struktura vëllimore dhe trajtimi plastik; - thellohet në përvojën, trajtimin artistik të vëllimeve në harmoni me format e sheshta, duke abstraguuar e stilizuar modelin dhe duke thelluar karakterin e tij;

<p>3. Figurë njeriu e kompozuar</p>	<ul style="list-style-type: none"> - njeh format, vëllimet dhe zgjidhjet hapësinore të figurës; - shfaq aftësi profesionale, duke shpalosur individualitetin e tij të plotë; - thellon konceptin për skulpturën në planin teorik, praktik e profesional; - tregon aftësi në zgjedhjen, modelimin, vizatimin dhe trajtimin e modelit të dhënë; - ruan raportet në harmoni plastike nëpërmjet abstragimit dhe stilizimit; - ruan dekorativitetin e figurës për të zënë një vend të veçantë hapësinor; - plotëson një bagazh të pasur kulturor, estetik dhe artistik, duke njohur eksperiencat më të mira të skulpturës;
<p>4.Realizimi në material</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Grumbullimi i materialeve; ekspozimi i punimeve .
<p>Udhëzime metodologjike:</p> <p>Lënda e skulpturës, si një nga lëndët bazë të formimit artistik në degën e skulpturës, kërkon të pajisë me njohuri të plota nxënësin. Nëpërmjet studimit të përshkallëzuar dhe rritjes së vështirësisë së detyrave, nxënësi do të kalojë natyrshëm nga të mësuarit e zanatit apo mjeshtërisë së punimit e modelimit të formës, te krijimi i identitetit personal artistik. Kjo lëndë do t'i çojë nxënësit drejt kërkimit dhe kuptimit të formës, mënyrës se si ajo shfaqet në natyrë në objektet tredimensionale dhe se si duhet pasqyruar nëpërmjet interpretimit vetjak në një formë skulpturore. Në skulpturë, nxënësit duhet të kuptojnë formën dy- dhe tredimensionale nëpërmjet përdorimit të elementeve kompozicionale të dritës, sipërfaqes, kontrastit, baraspeshës dhe marrëdhënieve që objektet krijojnë me njëri-tjetrin. Në këtë lëndë, nxënësit duhet të kuptojnë dhe të dinë të përdorin në mënyrë profesionale mundësitë shprehëse të teknikave dhe të mjeteve të ndryshme të skulpturës.</p> <p>Mësuesit do të realizojnë programin duke:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kopjuar modelin nga arti klasik botëror ose trashëgimia jonë artistike-historike; b) kopjuar dhe interpretuar modelet e ndryshme nga natyra, që nga objektet e ndryshme, deri te figura njerëzore; c) realizuar kompozim në skulpturë me objekte dhe forma që krijojnë marrëdhënie brenda vetes dhe me njëra-tjetrën; 	

d) realizuar detyrat me teknikat dhe mjetet e ndryshme të skulpturës.

Udhëzime për vlerësimin:

Nxënësi/ja është i nivelit MJAFTUESHËM

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- modelon dhe përdor teknikat e tjera plotësuese mjaftueshëm në skulpturë;
- arrin me vështirësi karakterin, tipin e modelit, vetitë dalluese dhe fizionominë;
- realizon mjaftueshëm programin dhe detyrat.

Nxënësi/ja është i nivelit MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- përdor me siguri mjetet teknike dhe materialet e punës;
- eksperimenton me formën dhe ka iniciativë krijuese;
- vizaton dhe stilizon, shfaq talentin dhe arrin rezultatin e duhur në punë;
- përvetëson shumë mirë informacionet teorike dhe ka interes për lëndën.

Nxënësi/ja është i nivelit SHUMË TË MIRË

Nxënësi/ja arrin këtë nivel, kur:

- punon në mënyrë të perfeksionuar dhe profesionale në teknikat e ndryshme të modelimit;
- arrin të transmetojë psikologjinë e modeleve me një modelim të saktë;
- realizon natyrshëm mjeshtërinë e të bërit skulpturë duke krijuar identitet personal artistik;
- është shembull në realizimin e programit, në koherencë të plotë me eksperimentimin dhe nivelin e kërkesave të kohës.

Materiale dhe burime mësimore:

Burime mësimore:

- Libra arti, katalogë të artistëve vendas dhe botëror
- Burime të ndryshme nga internet.

Materiale:

- Modele të ndryshme në allçi
- Model të gjallë nga natyra
- baltë, allçi, steka druri dhe metalike, dru, tela, hekur dhe materiale të tjera ndihmëse për armatura.